

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

หนังสือ

กมล รอดคล้าย. การศึกษาของสงฆ์. วารสารใบลาน 10, 2 (ธันวาคม 2532-มกราคม 2533): 19-24.

———. การศึกษาของสงฆ์. วารสารใบลาน 10, 3 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2533): 49-54.

กรมการศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ. ประวัติการศึกษาของสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.

———. กระทรวงศึกษาธิการ. ประวัติพระพุทธศาสนาแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2525.

———. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการปฏิบัติงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. เชียงใหม่: โรงพิมพ์เจริญวัฒนาการพิมพ์, 2537.

———. กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการศาสนา 2535. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ม.ป.ป..

กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า. ตำนานวัดบวรนิเวศวิหาร เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2465.

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2534. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.

กองบรรณาธิการ. ความเป็นมาของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วารสารพุทธจักร 47, 9 (กันยายน 2536): 3-8.

———. ปีทองการศึกษาสงฆ์. วารสารพุทธจักร 48, 1 (มกราคม 2537): 7-15.

———. ปีทองการศึกษาสงฆ์. วารสารพุทธจักร 47, 12 (ธันวาคม 2536): 9-17.

———. ปีทองการศึกษาสงฆ์. วารสารพุทธจักร 48, 3 (มีนาคม 2537): 6-18.

กองบรรณาธิการ. "วิทยาสอนธรรมะพัฒนาศึกษาสงฆ์. วารสารพุทธจักร 48, 6 (มิถุนายน 2537): 46.

———. กำหนดสอบบาลีสนามหลวง. ไทยรัฐ (26 มกราคม 2537): 8.

———. การศึกษาของคณะสงฆ์ไทย. วารสารวิทยากร 89, 4 (เมษายน 2534): 7-15.

กองแผนงาน, กรมการศาสนา. ผลงานวิจัยทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ม.ป.ป..

กองศาสนศึกษา, กรมการศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารอัดโรเนียว. ม.ป.ป.

การศึกษา-ศาสนา. ไทยรัฐ (18 มกราคม 2538): 8.

การศึกษา. ตั้งราชวิทยาลัยภูมิพลโลกิยกุ. มติชน (29 ตุลาคม 2537): 11.

———. พระฝรั่งศิษย์หลวงพ่อชาวิพากย์สังคมพุทธแบบไทย ๆ. วารสารมติชนสุดสัปดาห์ 15, 747 (16 ธันวาคม 2537): 18.

———. วางเป้าหมายอนาคต"ศึกษาศิลกโลกาภิวัตน์. ไทยรัฐ (20 มกราคม 2538): 8.

———. ศธ. นัดถกโครงสร้างกรมการศาสนาตั้งเป็นสำนัก-หนุนพระช่วยราชการ. มติชนรายวัน (2 มิถุนายน 2537): 11.

กิริติ ศรีวิเชียร. สภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี. วารสารไพบูลย์ 6, 1 (ตุลาคม - พฤศจิกายน 2528): หน้า 24-36.

ข่าวในแวดวงการศาสนา วารสารไพบูลย์ 10, 3 (กรกฎาคม-มีนาคม 2533): 5-6.

คณะกรรมการมหามกุฏราชวิทยาลัย 4. ประวัติมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในงานฉลองครบ 84 ปี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2521.

คณะครุศาสตร์. หลักสูตรและระเบียบ ปรินญาพุทธศาสตร์บัณฑิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. อัดสำเนา, ม.ป.ท., 2534.

———. หลักสูตรและระเบียบ ปรินญาพุทธศาสตร์บัณฑิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. อัดสำเนา, ม.ป.ท., 2534.

คณะพุทธศาสตร์, มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. ระเบียบการและหลักสูตร ปรินญาตรี สาขาวิชาเอกบาลีพุทธศาสตร์ สถาบันบัณฑิตศึกษาพุทธโฆส. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิก จำกัด, 2537.

- คณิงนิตย์ จันทบุตร. สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร:
ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2532.
- คามहुไณ. ผลการศึกษาสงฆ์ปีนี้. วารสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 34, 42 (8-9 เมษายน
2531): 36.
- จิรลิขิตตันโทภิกขุ. ปัญหาของพระศึกษาทางโลก. วารสารเสียงธรรม. (2 ธันวาคม 2537)
: 12.
- จุมพล พลภัทรชีวิน. การวิจัยอนาคต. วารสารวิจัยวิทยาการวิจัย 1, 1(มกราคม - เมษายน
2529): 22-24.
- _____. เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR. วารสารวิจัยสังคมศาสตร์ 3, 1
(มีนาคม 2530): 34-57.
- _____. เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR. เอกสารอัดโรเนียว, ม.ป.ท.,
ม.ท.ท..(เอกสารประกอบการบรรยาย ณ ห้องสัมมนา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 1 สิงหาคม 2535, เวลา 12.00-13.30).
- ชำเลือง วิจิจันทร์. การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ.
กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา, 2526.
- ดวงพร สุขศิริวัฒน์. พัฒนาการของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย พ.ศ.2527 - 2534.
ปริญญานินพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ภาควิชา
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536.
- ดุษฎี อังสุเมธางกูร. การศึกษาคณะสงฆ์ ปัญหาที่แก้ไม่ได้หรือปัญหาที่ไม่ได้แก้. วารสาร
พุทธจักร 37, 6(มิถุนายน 2526): 18-24.
- ทรงวิทย์ แก้วศรี. การศึกษาพระปริยัติธรรม. วารสารพุทธจักร 46, 11(พฤศจิกายน 2535)
: 12-22.
- ทีมข่าวพุทธจักร. การเปิดภาคการศึกษามหาจุฬำ ๗ ปี 2536. วารสารพุทธจักร 47,
6(มิถุนายน 2536): 6-12.
- ธีระพล อรรถกสิการ และคณะ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534
ฉบับสมบูรณ์ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2538. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน
จำกัด, 2538.

นาคยา ปิรันธนานนท์. อนาคตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
2526.

บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. คู่มือการศึกษาชั้นปริญญาโท.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย, 2534.

บันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระธรรม
วินัย พ.ศ. 2528. เอกสารหัวข้อเรื่องและบัญชีรายชื่อเรื่องที่ใช้ประชุมอบรม
พระสังฆาธิการระดับวัดและระดับตำบล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา,
2527.

ป.ป.อ.. บทบาทพระบรมครู. วารสารพุทธจักร 30, 3(มีนาคม 2519): 6-16.

———. บทบาทพระบรมครู. วารสารพุทธจักร 30, 2(กุมภาพันธ์ 2519): 5-11.

ปฐมพงษ์ โปธิประสิทธิ์อินทร์. สถานการณ์พระพุทธรูปค้ำยัน "โลกาภิวัตน์"

อาการน่าเป็นห่วง. มติชน (31 ธันวาคม 2537): 20.

———. ความสำคัญของพ.ร.บ.มหาวิทยาลัยสงฆ์ที่นายทวนและคนไทย

ต้องรู้. มติชน (17 ธันวาคม 2537): 31.

———. การตีความคำสอนในพระพุทธรูปศาสนา. มติชน (24 ธันวาคม

2537): 31.

ประมวล ยิ่งยืน. กรมการศาสนา กับการขยายโอกาสทางการศึกษา. วารสารไบลาน

12, 3(กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2535): 32-37.

———. กรมการศาสนากับการขยายโอกาสทางการศึกษา. วารสารไบลาน 12, 2

(ธันวาคม 2534 - มกราคม 2535): 41-47.

———. การศึกษากับการพัฒนา. วารสารไบลาน 12, 4(เมษายน-พฤษภาคม 2535)

: 40-42.

แผนงานการศึกษา, กอง, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี.

สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด

การพิมพ์พระนคร, 2526.

ฝ่ายบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์, กองศาสนศึกษา, กรมการศาสนา. วิชาการพระพุทธรูปศาสนา.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.

- ฝ่ายวิชาการ, กองศาสนศึกษา, กรมการศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ. ปีพัฒนาการศึกษาของสงฆ์ หลักสูตรศาสนศึกษาพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2537.
- ฝ่ายวิจัยและวางแผน, สำนักงานอธิการบดี. แผนพัฒนามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 7(พ.ศ.2535 - 2539). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ม.ป.ป..
- ฝ่ายสังฆการ, สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม, กรมการศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2526.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). พระไตรปิฎกและอรรถกถาฉบับคอมพิวเตอร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535.
- . (ประยุทธ์ ปยุตโต). อนาคตมหาวิทยาลัยสงฆ์. วารสารพุทธจักร 47, 9(กันยายน 2536): 9-11.
- . พุทธบริษัทกับพระธรรมวินัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหมิตร, 2532.
- . ลักษณะแห่งพระพุทธานุศาสน์. กรุงเทพมหานคร: มุลินธิพุทธธรรม, 2534.
- . ทิศทางการศึกษาของคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2531.
- . พุทธศาสนากับการศึกษาในอดีต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2533.
- พระธรรมญาณมุนี. ความคิดในเวลาใกล้รุ่ง. วารสารพุทธจักร 37, 5(พฤษภาคม 2526) : ปกหลัง.
- พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตโต). นิพพาน-อนัตตา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2537.
- . จะพัฒนาคนกันได้อย่างไร (พุทธศาสนากับการพัฒนามนุษย์). กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิกจำกัด, 2536.
- พระมหาบัวเพ็ญ สุขบัญญัติ. สถาบันพระพุทธานุศาสนาในประเทศไทย. วารสารพุทธจักร 31, 6(มิถุนายน 2520): 40-51.
- พระมหาปยุตต์ ปยุตโต. การศึกษาของคณะสงฆ์ไทย. วารสารพุทธจักร 23, 6(มิถุนายน 2512): 5-31.

- เมธี พงศ์โสภาก. ปัญหาการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์. ปรินญาณินพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2526.
- ร่อนตามลม. ไปรู้จักสามแดนน้อยเด็กต้อยโอกาสและศาสนทายาทในสังคมไทย.
มติชน (6 กรกฎาคม 2537) : 26.
- ราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ. เล่มที่ 101, ตอนที่ 140 (8 ตุลาคม 2527): 6.
- ร่างพ.ร.บ.มหาวิทยาลัยและมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร:
บริษัทประชาชนจำกัด, 2537.
- ร่างพระราชบัญญัติ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร.ศ.111. วารสารพุทธจักร 38, 9
(กันยายน 2527): 14-25.
- เริง อรรถวิบูลย์. ธรรมเนียมการศึกษาทางพระธรรมวินัย. วารสารวัฒนธรรม
16, 6(มิถุนายน 2520): 22-30.
- โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา, มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. คู่มือนักเรียน ปีการศึกษา
2536. อัดสำเนา. ม.ป.ท., ม.ป.ป..
- ลลิตา ฤกษ์สำราญ (ผู้พูด). พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงฆ์. 12 กันยายน 2537.
- วิทย์ วิศทเวทย์ (ผู้พูด). สัมมนาปัญหาการศึกษาสงฆ์. 28 มิถุนายน 2537.
- วีระ บำรุงรักษ์. การจัดการศึกษาไทยในศตวรรษหน้า (2535-2635). กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ศรีสมาลงพร้าว, 2536.
- สงวน ไชยรัตน์. การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์.
ปรินญาณินพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- สนามหลวงแผนกธรรม. วิธีตรวจประโยชน์ธรรมสนามหลวง. เรื่องสอบธรรมสนามหลวง.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.
- สนิท ศรีลำแดง. พุทธศาสนากับหลักการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: นิลนาราการพิมพ์, 2534.
- สภาการศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. ประวัติมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ในพระบรมราชูปถัมภ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2521.
- . หลักสูตรและข้อบังคับปริญาศาสนศาสตร์บัณฑิต. กรุงเทพมหานคร:
บริษัทโรงพิมพ์ทรงสิทธิ์วรรณจำกัด, 2534.

- สภาการศึกษาหม่อมกุฎราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. นโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2535-2539. อัดโรเนียว, ม.ป.ท., 2536.
- , 100 ปี หม่อมกุฎราชวิทยาลัย 2436 - 2536. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์หม่อมกุฎราชวิทยาลัย, 2536.
- สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก(จวน อุฏฐายี). การคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ศรีศตวรรษ, 2514.
- สมภาร พรหมทา (ผู้พูด). สัมมนาปัญหาการศึกษาสงฆ์. 28 มิถุนายน 2537.
- สายทิพย์ จิตตมาศ. บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในสังคมไทย 2489-2526. ปรินญาพนธ์
อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2526.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานรัฐมนตรี. แนวทางการจัดการศึกษา
ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง กรุป จำกัด, 2532.
- , รายงานการประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2537.
- สุมาลี สุวรรณแสง. ระบบบริหารการศึกษาฝ่ายสงฆ์ในพระพุทธศาสนาในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. การแปลบาลีสองชั้น. มติชน (15 มกราคม 2538): 8.
- , ปัญหาการศึกษาคณะสงฆ์และทางออก. มติชน (10 กรกฎาคม 2537): 8.
- , ย้อนบรรยากาศการศึกษาและการเผยแผ่ธรรมในอดีต. มติชน (7 สิงหาคม
2537): 8.
- , พระเถระผู้หยิบเพชรจากพระไตรปิฎกมาให้เราชม. มติชน
(1 มกราคม 2538): 8.
- , การศึกษาของพระสงฆ์. พุทธศาสนา : ทัศนะและวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร:
บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง กรุป จำกัด, ม.ป.ป..
- อุษา ชัยโชติชัย. การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในระยะปี พ.ศ. 2432-2490.
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

เอนก ขำทอง. ประวัติการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย. วารสารโบราณ 9, 5 (มิถุนายน-กรกฎาคม 2532): 21-26.

ภาษาอังกฤษ

Ballantine, Jeanne H.. The Sociology of Education: A Systematic Analysis. Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey 07632. United States of America, 1983.

Chumpol Poolpatarachewin, "Ethnographic Delphi Futures Research : Thai University Pilot Project." Journal of Cultural and Education Futures. Vol.2 No.4 (1982): pp 11-19.

Earl Joseph. "What is Future Time ?." The Futurist. 8(August 1974): 178.

สัมภาษณ์

กมล รอดคล้าย. นักวิชาการกองศาสนศึกษา. สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2537.

จำนงค์ ทองประเสริฐ. ราชบัณฑิต. สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2537.

ฉัตรสมาลัย กบิลสิงห์. รองศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2537.

นายจำเริญ เสกธีระ. อดีตอธิบดีกรมการศาสนา คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์. สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2537.

บุญรอด บุญศรีสมฤทธิ์. ผู้อำนวยการพิเศษด้านนโยบายและแผน สภาการศึกษาแห่งชาติ. สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2537.

บุญลือ ทองอยู่. รองเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครู(ก.ค.) อดีตผู้อำนวยการกองแผนงาน สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2537.

- ปฐมพงษ์ โปธิ์ประสิทธิ์นันท์. อาจารย์ประจำสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์,
15 ธันวาคม 2537.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. อธิบดีกรมการศาสนา อดีตอธิบดีกรมวิชาการ คณะกรรมการการศึกษา
ของคณะสงฆ์. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2537.
- พระกวีวรรณ. รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาและวางแผน มหามกุฏราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์,
24 มีนาคม 2537 และ 15 ธันวาคม 2537.
- พระเทพปริยัติโมลี (สมศักดิ์ ป.ธ.9). รองอธิการบดีมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
บ้านพุทธไสยาสิกขา. สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2537.
- พระธรรมกิตติวงศ์. กรรมการมหาเถรสมาคม คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ เจ้าอาวาสวัด
ราชโอรสาราม. สัมภาษณ์, 24 มิถุนายน 2537.
- พระธรรมปิฎก(ประยุทธ์ ปยุตฺโต). คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ รางวัลโนเบล
"การศึกษาเพื่อสันติภาพ" เจ้าอาวาสวัดญาณเวศกวัน. สัมภาษณ์,
23 มีนาคม 2537.
- พระปฏิเวทวิศิษฎ์. เจ้าคณะเขตลาดพร้าว-บึงกุ่ม ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก
สามัญ เจ้าอาวาสวัดศรีบุญเรือง. สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2537.
- พระปลัดไพรัตน์. เลขาเจ้าคณะอำเภอนครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา. สัมภาษณ์,
28 มกราคม 2537.
- พระนิพนธ์ธรรมสุนทร(สุนทร). เลขานุการเจ้าคณะภาค 4 รองเจ้าอาวาสวัดสุทัศน์เทพวราราม.
สัมภาษณ์, 13 มิถุนายน 2537.
- พระมหาพิชิต วิสุโร. ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
สัมภาษณ์, 9 มีนาคม 2537.
- พระมหาสิริสุภ สุธมฺโม. รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2537.
- พระมหาวิรัชชาติ วิรัชชาติ. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์,
9 มีนาคม 2537.
- พระเมธีธรรมภรณ์. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์,
31 มีนาคม 2537.

พระราชธรรมนิเทศ(ระแบบ จิตญาโณ). คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ รองเจ้าอาวาส
วัดบวรนิเวศวิหาร. สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2537.

พระราชปริยัติบดี(เอื้อน). ผู้ช่วยอธิการบดี มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบانيศึกษา
พุทธโฆส รองเจ้าคณะภาค 1 ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสามพระยา. สัมภาษณ์,
24 พฤษภาคม 2537.

พระสุธรรมาธิบดี. คณะกรรมการมหาเถรสมาคม แม่กองธรรมสนามหลวง เจ้าอาวาสวัด
ราชาธิวาส. 14 มิถุนายน 2537.

พระสุเมธาธิบดี. สภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรรมการมหาเถรสมาคม.
เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์. เจ้าคณะเขตกรุงเทพมหานคร.
สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2537.

พระอมรเมธาจารย์. อธิการบดี มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2537.
เพิ่ม กอมณี. หัวหน้าศูนย์หลักสูตรและคุณวุฒิ สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.).
สัมภาษณ์, 8 กรกฎาคม 2537.

มานพ พลไพรินทร์. เลขานุการกรม อดีตผู้อำนวยการกองศาสนศึกษา. สัมภาษณ์,
7 มีนาคม 2537.

วศิน อินทสระ. อธิการบดีคณะพุทธศาสตร์ มหามกุฏราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์,
15 มีนาคม 253

วิทย์ วิศทเวทย์. ศาสตราจารย์ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
สัมภาษณ์, 9 มีนาคม 2537.

สาวิตรี สุวรรณเสถียร. เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครู(ก.ค.) อดีตผู้ตรวจราชการ
เขต 11. สัมภาษณ์, 19 เมษายน 2537.

เสรี ลาขโรจน์. ผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา.
สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2537.

ไสว มาลาทอง. หัวหน้าฝ่ายวิชาการ กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา. สัมภาษณ์,
3 เมษายน 2537.

อำนาจ บัวศิริ. นักวิชาการ ฝ่ายบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์. สัมภาษณ์,
4 มีนาคม 2537.

ภาคผนวก

13. พระมหาพิชิต วิจิโร หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
14. พระมหาพิสิฐ สุธมฺโม รองอธิการบดี ฝ่ายวางแผนและพัฒนา
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
15. พระมหาวิรัชชาติ วิรัชชาติ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
16. พระเมธีธรรมภรณ์ รองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
17. พระราชธรรมนิเทศ คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์
รองเลขาธิการฝ่ายเผยแผ่ มหามกุฏราชวิทยาลัย
18. พระราชปริยัติบดี ผู้ช่วยอธิการบดี มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ฝ่ายวิทยาเขตบ่านศึกษานุกูลโฆส รองเจ้าคณะภาค 1
19. พระสุธรรมมาธิบดี คณะกรรมการมหาเถรสมาคม แม่กองธรรมสนามหลวง
20. พระสุเมธาธิบดี สภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์
คณะกรรมการมหาเถรสมาคม
21. พระอมรเมธาจารย์ อธิการบดี มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
22. ดร. เพิ่ม กอมณี หัวหน้าศูนย์หลักสูตรและคุณวุฒิ
สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)
23. นายมานพ พลไพรินทร์ เลขาธิการกรม กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
อดีตผู้อำนวยการกองศาสนศึกษา
24. นายวศิน อินทสระ หัวหน้าภาควิชาพุทธศาสตร์ คณะศาสนาและปรัชญา
มหามกุฏราชวิทยาลัย
25. ศาสตราจารย์ ดร. วิทย์ วิศทเวทย์ ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
26. นายเสรี ลาขโรจน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
ผู้ช่วยอธิบดีกรมสามัญศึกษา
27. นายไสว มาลาทอง หัวหน้าฝ่ายวิชาการ กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ
28. นายอำนาจ บัวศิริ นักวิชาการ ฝ่ายบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์
กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

29. ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์ อธิบดีกรมการศาสนา อธิบดีอธิบดีกรมวิชาการ
คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์
30. นางสาวศิริ สุวรรณเสถียร เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครู(ก.ค.)
อดีตผู้ตรวจราชการเขต 11

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย (รอบที่ 2 และ 3)
(เรียงตามตัวอักษร)

1. นายจำเริญ เสกธีระ อธิบดีกรมการศาสนา
คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์
2. พระกวีรญาณ รองเลขาธิการฝ่ายวางแผนและพัฒนา
3. พระครูธรรมธร(ชาลี ทูลโลก) ผู้อำนวยการโรงเรียนบาลีไตรปิฎกศึกษา
ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบาลีไตรปิฎกศึกษา
4. พระครูปลัดสวัสด์พัฒนพรหมคุณ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. พระครูสิริปัญญาเมธี คณบดี คณะสังคมศาสตร์ มหามกุฏราชวิทยาลัย
6. พระเทพปริยัติโมลี รองอธิการบดี มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ฝ่ายวิทยาเขตบ่านศึกษานุกูล ไชย
7. พระธรรมกิตติวงศ์ คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์
คณะกรรมการมหาเถรสมาคม
8. พระธรรมโกษาจารย์(ปัญญา นันทะ) เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษดิ์
เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษดิ์
9. พระธรรมปิฎก คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์
รางวัลโนเบล"การศึกษาเพื่อสันติภาพ"
10. พระธรรมวราภรณ์ รองแม่กองธรรมสนามหลวง
เจ้าอาวาสวัดราชผาติการาม
11. พระปฏิเวทวิชญ์ เจ้าคณะเขตลาดพร้าว-บึงกุ่ม
ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมสายสามัญ
12. พระพิพิธธรรมสุนทร เลขานุการเจ้าคณะภาค 4
รองเจ้าอาวาสวัดสุทัศน์เทพวราราม
13. พระมหาพิชิต วิสุโร หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

14. พระมหานิติภูมิ์ สุขุมโม ร่องอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
15. พระเมธีธรรมภรณ์ ร่องอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
16. พระราชธรรมนิเทศ คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์
ร่องเลขาธิการฝ่ายเผยแผ่ มหามกุฏราชวิทยาลัย
17. พระราชปริยัติบดี ผู้ช่วยอธิการบดี มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ฝ่ายวิทยาเขตบ่านิศึกษาพุทธไสย
18. พระสุนทรธรรมธาดา ร่องเจ้าคณะภาค 1 ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสามพระยา
ผู้ช่วยอธิการบดี มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ฝ่ายวิทยาเขตหนองคาย
19. พระสุเมธาธิบดี สภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์
คณะกรรมการมหาเถรสมาคม
20. พระอมรเมธาจารย์ อธิการบดี มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
21. นายกมล สดุดประเสริฐ คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์
22. ดร.กมล รอดคล้าย นักวิชาการ กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ
23. นายจำนงค์ ทองประเสริฐ ราชบัณฑิต
24. นายถวิล สัมครรัฐกิจ หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์
กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
25. ร้อยโทบรรจบ บรรณรุจิ อาจารย์พิเศษมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
26. นายบุญรอด บุญศรีสมฤทธิ ผู้อำนวยการพิเศษด้านนโยบายและแผน
สภาการศึกษาแห่งชาติ
27. ดร.บุญลือ ทองอยู่ ร่องเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครู(ก.ค.)
ผู้อำนวยการสำนักแผนงาน กระทรวงศึกษาธิการ
28. นายปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์ อาจารย์ประจำสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย
29. ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์ อธิบดีกรมการศาสนา อธิบดีอธิบดีกรมวิชาการ
คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์

30. ดร.เพิ่ม กอมณี หัวหน้าศูนย์หลักสูตรและคุณวุฒิ
สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)
31. นายมาณพ พลไพรินทร์ เลขานุการกรม อดีตผู้อำนวยการกองศาสนศึกษา
32. นายวศิน อินทสระ หัวหน้าภาควิชาพุทธศาสตร์ คณะศาสนาและปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
33. ศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศทเวทย์ ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
34. นายสมการ เลือดทหาร อาจารย์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
35. อาจารย์ ดร.สมการ พรมทา ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์พิเศษมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
36. นายสำเร็จ ประเสริฐสุข ผู้เชี่ยวชาญ สภาการศึกษาแห่งชาติ
37. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ณ รั้งซี ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
38. นายไสว มาลาทอง หัวหน้าฝ่ายวิชาการ กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ
39. นายอำนาจ บัวศิริ นักวิชาการ ฝ่ายบริหารการศึกษาระดับ
กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ (ตรวจแบบสอบถาม)

1. นายเที่ยง นันโท ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย
ราชวิทยาลัย
2. พระมหาเจิม สุวโจ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. นายนิศาล แซ่มโสภา นักวิชาการศาสนา กองศาสนศึกษา
กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ข

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ของแต่ละข้อคำถามในแบบสอบถามรอบที่ 2

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
1	2.88	3	0.12	3.75 - 2.15	1.6
2	4.09	4	- 0.09	4.75 - 3.47	1.28
3	3.73	4	0.27	4.38 - 3.05	1.33
4	3.63	4	0.37	4.14 - 2.78	1.36
5	4.06	4	- 0.06	4.69 - 3.47	1.22
6	3.39	3	- 0.39	4.19 - 2.70	1.49
7	3.79	3.5	- 0.29	4.61 - 2.98	1.63
8	4.13	4	- 0.13	4.80 - 3.48	1.32
9	4.12	4	- 0.12	4.80 - 3.55	1.25
10	3.53	4	0.47	4.23 - 2.58	1.65
11	4.39	5	0.61	4.95 - 3.70	1.25

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
12	2.35	2	- 0.35	3.06 - 1.78	1.28
13	3.06	3	- 0.06	3.75 - 2.54	1.21
14	2.83	3	0.17	3.43 - 2.08	1.35
15	4.09	4	- 0.09	4.75 - 3.46	1.29
16	3.22	3	- 0.22	4.23 - 2.18	2.05
17	3.87	4.5	- 0.63	4.69 - 3.02	1.67
18	3.54	4	0.46	4.23 - 2.48	1.75
19	3.78	4	0.22	4.35 - 2.92	1.47
20	4.08	4	- 0.08	4.69 - 2.54	2.15
21	4.06	4	- 0.06	4.69 - 3.48	1.21
22	4.11	4	- 0.11	4.69 - 2.59	2.10
23	3.45	3	- 0.45	4.43 - 2.57	1.86

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
24	4.09	4	- 0.09	4.75 - 3.46	1.29
25	4.46	5	0.54	4.99 - 3.65	1.34
26	4.25	5	0.75	4.89 - 3.55	1.34
27	4.25	4	- 0.25	4.85 - 3.71	1.30
28	4.29	4	- 0.29	4.89 - 3.71	1.18
29	4.08	4	- 0.08	4.69 - 3.54	1.15
30	4.09	4	- 0.09	4.75 - 3.47	1.28
31	3.89	4	0.11	4.41 - 3.30	1.11
32	4.00	4	0	4.53 - 3.46	1.07
33	3.95	4	0.05	4.46 - 3.36	1.10
34	3.62	3	- 0.62	4.44 - 2.98	1.46
35	4.07	4	- 0.07	4.53 - 3.63	0.9

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
36	3.20	3	- 0.20	3.94 - 2.55	1.39
37	4.12	4	- 0.12	4.75 - 3.54	1.21
38	4.33	5	0.67	4.39 - 3.68	1.25
39	3.09	3	- 0.09	4.03 - 2.18	1.85
40	3.54	4	0.46	4.35 - 2.32	2.03
41	3.63	4	0.37	4.44 - 2.68	1.76
42	3.61	4	0.39	4.37 - 2.68	1.69
43	3.38	3	- 0.38	4.25 - 2.56	1.69
44	3.78	4	0.22	4.39 - 2.75	1.64
45	3.76	4	0.24	4.34 - 2.92	1.42
46	3.63	3.5	- 0.13	4.44 - 2.81	1.63
47	4.40	5	0.60	4.96 - 3.75	1.81

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อที่	มัถยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัถยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
48	3.91	4	0.09	4.53 - 3.18	1.35
49	3.88	4	0.12	4.46 - 3.09	1.37
50	3.82	4	0.18	4.40 - 2.97	1.43
51	3.75	4	0.25	4.45 - 2.81	1.64
52	3.68	4	0.32	4.38 - 2.59	1.79
53	3.14	4	0.86	4.02 - 1.87	2.18
54	3.13	3	- 0.13	4.03 - 2.28	1.75
55	3.87	4	0.13	4.53 - 3.17	1.36
56	3.76	4	0.24	4.34 - 2.92	1.42
57	3.76	4	0.24	4.34 - 2.92	1.42
58	3.55	3	- 0.55	4.53 - 2.79	1.74
59	3.25	2	1.25	4.33 - 2.06	2.27

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
60	3.44	4	- 0.44	4.21 - 2.25	1.96
61	2.79	3	0.21	3.81 - 1.61	2.20
62	3.73	4	0.27	4.38 - 2.93	1.45
63	3.95	4	0.05	4.46 - 3.25	1.21
64	3.88	4	0.12	4.46 - 3.18	1.28
65	3.75	3.5	- 0.25	4.47 - 3.05	1.42
66	3.66	4	0.34	4.27 - 2.90	1.37
67	3.54	4	0.46	4.23 - 2.58	1.65
68	3.21	3.5	0.29	4.02 - 2.45	1.57
69	3.25	4	0.75	4.10 - 2.30	1.80
70	2.78	2	- 0.78	3.80 - 1.94	1.86
71	3.47	3	- 0.47	4.21 - 2.82	1.39

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
72	2.88	3	0.12	3.46 - 2.14	1.32
73	3.36	4	0.64	4.13 - 2.46	1.67
74	3.53	4	0.47	4.10 - 2.36	1.74
75	3.68	4	0.32	4.19 - 2.81	1.38
76	3.64	4	0.36	4.18 - 2.70	1.48
77	3.09	3	- 0.09	3.83 - 2.46	1.37
78	3.53	4	0.47	4.18 - 2.84	1.34
79	3.61	4	0.39	4.30 - 2.81	1.49
80	3.55	3	- 0.55	4.53 - 2.79	1.74
81	3.86	4	0.14	4.32 - 3.27	1.05
82	4.02	4	- 0.02	4.47 - 3.58	0.89
83	3.05	3	- 0.05	3.53 - 2.58	0.95

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
84	4.08	4	- 0.08	4.69 - 3.54	1.15
85	3.03	3	- 0.03	3.56 - 2.54	1.02
86	3.11	3	- 0.11	3.70 - 2.59	1.11
87	3.36	3	- 0.36	4.10 - 2.82	1.28
88	3.80	4	0.20	4.24 - 3.13	1.11
89	3.63	4	0.37	4.14 - 3.07	1.07
90	3.13	3	- 0.13	3.97 - 2.48	1.49
91	3.81	4	0.19	4.35 - 3.14	1.21
92	3.74	4	0.26	4.25 - 2.98	1.27
93	4.05	4	- 0.05	4.61 - 3.54	1.07
94	3.09	3	- 0.09	3.91 - 2.47	1.44
95	4.10	4	- 0.10	4.61 - 3.63	0.98

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
96	4.03	4	- 0.03	4.61 - 3.46	1.15
97	3.98	4	0.02	4.46 - 3.47	0.99
98	3.97	4	0.03	4.53 - 3.39	1.14
99	3.91	4	0.09	4.53 - 3.20	1.33
100	3.89	3.5	- 0.33	4.16 - 2.77	1.39
101	3.46	4	0.54	4.04 - 2.77	1.27
102	3.64	4	0.36	4.18 - 3.02	1.16
103	3.68	4	0.32	4.20 - 2.98	1.22
104	3.61	3	- 0.61	4.30 - 2.95	1.35
105	3.97	4	0.03	4.53 - 3.36	1.17
106	3.82	4	0.18	4.40 - 2.97	1.43
107	4.00	4	0.00	4.69 - 3.25	1.44

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
108	3.75	4	0.25	4.29 - 2.83	1.46
109	3.68	4	0.32	4.38 - 2.84	1.54
110	3.86	4	0.14	4.40 - 3.14	1.26
111	3.27	4	0.73	4.06 - 2.38	1.68
112	3.55	3	- 0.55	4.53 - 2.66	1.87
113	3.83	4	0.17	4.31 - 3.18	1.13
114	3.91	4	0.09	4.53 - 3.23	1.30
115	3.84	4	0.16	4.36 - 3.20	1.16
116	2.95	3	0.05	3.89 - 2.02	1.87
117	3.69	4	0.31	4.24 - 2.72	1.52
118	3.89	4	0.11	4.41 - 3.14	1.27
119	3.60	4	0.40	4.25 - 2.68	1.57

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
120	3.71	4	0.29	4.28 - 2.88	1.40
121	3.12	3	- 0.12	3.91 - 2.54	1.37
122	4.03	4	- 0.03	4.53 - 3.54	0.99
123	3.67	4	0.33	4.32 - 2.94	1.38
124	3.53	4	0.47	4.18 - 2.58	1.60
125	3.64	4	0.36	4.18 - 2.78	1.40
126	3.38	4	0.62	4.09 - 2.56	1.53
127	2.92	3	0.08	3.88 - 1.97	1.91
128	2.96	3	0.04	3.82 - 2.04	1.78
129	3.46	3	- 0.46	4.21 - 2.77	1.44
130	3.21	3.5	0.29	4.02 - 2.34	1.68
131	2.27	1.5	- 0.77	3.23 - 1.39	1.84

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
132	3.31	4	0.69	4.13 - 2.09	2.04
133	2.85	3	0.15	3.86 - 1.61	2.25
134	3.46	4	0.54	4.21 - 2.65	1.56
135	3.45	4	0.55	4.21 - 2.46	1.75
136	3.53	4	0.47	4.18 - 2.66	1.52
137	2.89	2	- 0.89	3.97 - 1.98	1.99
138	3.65	4	0.35	4.22 - 2.84	1.38
139	3.32	3	- 0.32	4.10 - 2.63	1.47
140	3.38	4	0.62	4.05 - 2.63	1.42
141	3.31	3	- 0.31	4.16 - 2.56	1.60
142	3.78	4	0.22	4.39 - 2.47	1.92
143	3.71	4	0.29	4.28 - 2.81	1.47

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
144	3.73	4	0.27	4.21 - 2.84	1.37
145	3.78	4	0.22	4.26 - 2.79	1.47
146	3.71	4	0.29	4.28 - 2.61	1.67
147	3.32	3.5	0.18	4.02 - 2.63	1.39
148	3.08	3	- 0.08	3.93 - 2.28	1.65
149	3.20	3	- 0.20	4.08 - 2.55	1.53
150	3.69	4	0.31	4.24 - 2.72	1.52
151	3.73	4	0.27	4.38 - 2.88	1.50
152	3.13	3.5	0.37	3.94 - 2.28	1.66
153	3.58	4	0.45	4.13 - 2.91	1.22
154	3.46	3	- 0.46	4.27 - 2.77	1.50

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ของแต่ละข้อคำถามในแบบสอบถามรอบที่ 3

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
1	4.13	4	- 0.13	4.77 - 3.51	1.26
2	3.83	4	0.17	4.36 - 3.18	1.18
3	3.69	4	0.31	4.14 - 3.04	1.10
4	4.03	4	- 0.03	4.55 - 3.53	1.02
5	3.88	4	0.12	4.47 - 3.18	1.29
6	4.03	4	- 0.03	4.71 - 3.36	1.30
7	4.08	4	- 0.08	4.64 - 3.58	1.06
8	3.56	4	0.44	3.12 - 2.79	0.33
9	4.38	5	0.62	4.94 - 3.78	1.16
10	4.00	4	0.00	4.48 - 3.53	0.95
11	3.86	4	0.14	4.54 - 3.09	1.45

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อที่	มัถยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัถยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
12	3.67	4	0.33	4.19 - 3.15	1.04
13	3.68	4	0.32	4.24 - 2.85	1.39
14	4.00	4	0.00	4.55 - 3.44	1.11
15	4.02	4	- 0.02	4.43 - 3.61	0.82
16	4.17	4	- 0.17	4.77 - 3.64	1.13
17	4.00	4	0.00	4.48 - 3.53	0.95
18	4.36	5	0.64	4.94 - 3.68	1.26
19	4.21	4	- 0.21	4.83 - 3.65	1.18
20	4.17	4	- 0.17	4.71 - 3.71	1.00
21	4.18	4	- 0.18	4.77 - 3.68	1.09
22	4.03	4	- 0.03	4.64 - 3.43	1.21
23	4.06	4	- 0.06	4.64 - 3.53	1.11

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
24	3.89	4	0.11	4.30 - 3.43	0.87
25	3.92	4	0.08	4.42 - 3.31	1.11
26	3.93	4	0.07	4.38 - 3.43	0.95
27	3.63	4	0.37	4.22 - 3.00	1.22
28	4.11	4	- 0.11	4.55 - 3.70	0.85
29	4.10	4	- 0.10	4.64 - 3.63	1.01
30	4.17	4	- 0.17	4.77 - 3.64	1.13
31	3.58	4	0.42	4.81 - 2.56	1.75
32	3.63	4	0.37	4.22 - 2.88	1.34
33	3.68	4	0.32	4.24 - 2.85	1.39
34	3.72	4	0.28	4.25 - 2.89	1.36
35	3.76	4	0.24	4.26 - 3.05	1.21

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
36	3.57	4	0.43	4.25 - 2.79	1.46
37	4.29	5	0.71	4.91 - 3.61	1.30
38	3.94	4	0.06	4.55 - 3.22	1.33
39	3.79	4	0.21	4.24 - 3.11	1.13
40	3.72	4	0.28	4.25 - 2.89	1.36
41	3.70	4	0.30	4.33 - 2.85	1.48
42	3.50	4	0.50	4.09 - 2.55	1.54
43	3.88	4	0.12	4.47 - 3.21	1.26
44	3.75	4	0.25	4.23 - 3.05	1.18
45	3.63	4	0.37	4.22 - 2.82	1.40
46	3.67	3.5	- 0.17	4.46 - 2.88	1.58
47	3.78	4	0.22	4.31 - 3.00	1.31

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
48	3.85	4	0.15	4.33 - 3.19	1.14
49	3.79	4	0.21	4.35 - 3.13	1.22
50	3.68	4	0.32	4.24 - 3.04	1.20
51	3.50	4	0.50	4.06 - 2.82	1.24
52	3.42	4	0.58	4.07 - 2.63	1.44
53	3.50	4	0.50	4.06 - 3.31	0.75
54	3.73	4	0.27	4.16 - 3.00	1.16
55	3.69	4	0.31	4.14 - 2.95	1.19
56	3.37	3	- 0.37	4.04 - 2.73	1.31
57	3.63	4	0.37	4.22 - 2.92	1.30
58	3.34	3	- 0.34	4.31 - 2.84	1.47
59	3.80	4	0.20	4.22 - 3.22	1.00

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
60	3.93	4	0.07	4.35 - 3.52	0.83
61	4.11	4	- 0.11	4.71 - 3.58	1.13
62	3.76	4	0.24	4.17 - 3.18	0.99
63	3.61	4	0.39	4.10 - 3.06	1.04
64	3.83	4	0.17	4.36 - 3.18	1.18
65	3.76	4	0.24	4.26 - 3.05	1.21
66	4.07	4	- 0.07	4.55 - 3.62	0.93
67	4.06	4	- 0.06	4.48 - 3.65	0.83
68	4.00	4	0.00	4.43 - 3.57	0.86
69	4.00	4	0.00	4.48 - 3.53	0.95
70	3.95	4	0.05	4.39 - 3.52	0.87
71	3.81	4	0.19	4.41 - 3.15	1.26

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
72	3.44	3	- 0.44	4.07 - 2.88	1.19
73	3.60	4	0.40	4.08 - 2.96	1.12
74	3.65	4	0.35	4.13 - 3.07	1.06
75	3.50	3	- 0.50	4.18 - 2.94	1.24
76	3.83	4	0.17	4.36 - 3.18	1.18
77	3.75	4	0.25	4.23 - 3.09	1.14
78	3.88	4	0.12	4.47 - 3.15	1.32
79	3.75	4	0.25	4.23 - 2.94	1.29
80	3.63	4	0.37	4.27 - 2.88	1.39
81	3.79	4	0.21	4.24 - 3.11	1.13
82	3.50	4	0.50	4.00 - 3.31	0.75
83	3.74	4	0.26	4.19 - 3.13	1.06

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
84	3.85	4	0.15	4.41 - 3.21	1.20
85	3.85	4	0.15	4.26 - 3.31	0.95
86	3.69	4	0.31	4.14 - 2.95	1.19
87	3.79	4	0.21	4.24 - 3.15	1.09
88	3.62	4	0.38	4.18 - 2.67	1.51
89	3.62	4	0.38	4.18 - 2.82	1.36
90	4.00	4	0.00	4.48 - 3.53	0.95
91	3.62	4	0.38	4.18 - 3.00	1.18
92	3.42	4	0.58	4.03 - 2.63	1.40
93	3.69	4	0.31	4.14 - 3.00	1.14
94	3.42	4	0.58	4.03 - 2.63	1.40
95	3.60	4	0.40	4.08 - 2.75	1.33

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน	ความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
96	3.75	4	0.25	4.23 - 2.75	1.48
97	3.55	4	0.45	4.05 - 2.72	1.33
98	3.68	4	0.32	4.11 - 2.95	1.16
99	3.82	4	0.18	4.20 - 3.18	1.07
100	3.61	4	0.39	4.18 - 2.67	1.51
101	3.66	4	0.34	4.15 - 2.78	1.37
102	3.61	4	0.39	4.18 - 2.88	1.30
103	3.61	4	0.39	4.11 - 2.88	1.23

ตารางที่ 16 ผลการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ของผู้เชี่ยวชาญ
(หน่วย : รูป/คน)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
1	6	5	14	12	2	-	-	-	-	-	-
2	13	16	8	2	0	1	13	16	8	1	0
3	8	15	14	2	0	2	7	18	11	2	0
4	3	19	10	6	1	3	2	21	12	3	0
5	12	17	8	2	0	4	10	19	9	0	0
6	6	12	14	6	1	-	-	-	-	-	-
7	11	12	12	2	2	5	9	16	11	1	1
8	14	15	10	0	0	6	12	15	11	0	0
9	14	16	8	0	1	7	11	19	7	1	0
10	6	14	10	8	1	8	3	17	12	5	1

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
11	18	14	6	1	0	9	17	16	4	1	0
12	0	4	13	17	5	-	-	-	-	-	-
13	3	9	18	8	1	-	-	-	-	-	-
14	2	8	15	10	4	-	-	-	-	-	-
15	13	16	7	2	1	10	9	20	6	2	1
16	7	10	9	10	3	-	-	-	-	-	-
17	12	12	11	4	0	11	10	14	11	3	0
18	6	14	9	10	0	12	4	18	10	6	0
19	8	16	9	5	1	13	5	17	10	6	0
20	12	18	8	1	0	14	10	18	8	1	1

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
21	12	17	10	0	0	15	8	23	7	0	0
22	12	19	6	1	1	16	13	18	5	1	1
23	9	10	11	7	2	-	-	-	-	-	-
24	13	16	7	2	1	17	9	20	6	2	1
25	19	12	7	1	0	18	17	14	6	1	0
26	16	14	8	1	0	19	14	17	6	1	0
27	15	18	6	0	0	20	12	21	5	0	0
28	16	17	6	0	0	21	13	19	6	0	0
29	12	18	7	2	0	22	11	17	7	3	0
30	13	16	9	1	0	23	11	18	8	1	0

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
31	8	19	11	1	0	24	5	23	7	3	0
32	10	19	6	4	0	25	8	19	8	3	0
33	9	19	9	2	0	26	7	21	7	3	0
34	9	12	16	2	0	27	5	16	15	2	0
35	10	22	6	1	0	28	10	23	4	1	0
36	3	12	15	6	3	-	-	-	-	-	-
37	13	17	9	0	0	29	11	20	7	0	0
38	17	15	6	1	0	30	13	18	6	1	0
39	5	10	11	10	3	-	-	-	-	-	-
40	8	12	8	7	4	31	7	13	9	6	3

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
41	9	12	10	5	3	32	5	16	12	3	2
42	8	13	10	5	3	33	5	17	10	5	1
43	7	11	13	3	5	-	-	-	-	-	-
44	8	16	7	3	5	34	5	18	9	2	4
45	7	17	9	4	2	35	5	19	10	2	2
46	9	12	12	5	1	36	6	14	12	5	1
47	18	15	5	0	1	37	16	14	7	0	1
48	10	16	10	2	1	38	10	16	9	2	1
49	9	17	8	3	2	39	4	21	9	2	2
50	8	17	8	5	1	40	5	18	9	5	1

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
51	9	14	9	6	1	41	7	15	10	5	1
52	8	14	8	6	3	42	3	16	10	6	3
53	3	14	7	8	7	-	-	-	-	-	-
54	5	10	12	10	2	-	-	-	-	-	-
55	10	15	13	0	1	43	9	16	12	0	1
56	7	17	9	4	2	44	4	20	10	2	2
57	7	17	9	5	1	45	5	16	11	5	1
58	10	10	13	5	1	46	9	12	12	4	1
59	8	10	6	12	3	-	-	-	-	-	-
60	6	13	9	5	6	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
61	7	4	12	7	9	-	-	-	-	-	-
62	8	15	11	3	2	47	6	18	9	3	2
63	9	19	5	4	2	48	6	20	8	2	2
64	9	17	10	2	1	49	7	17	12	1	1
65	9	14	14	2	0	50	5	17	14	2	0
66	6	16	12	5	0	51	2	17	14	5	0
67	6	14	10	7	2	52	3	15	12	7	1
68	4	12	12	8	3	-	-	-	-	-	-
69	5	12	10	11	1	-	-	-	-	-	-
70	2	11	9	13	4	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 16(ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
71	6	13	15	3	2	-	-	-	-	-	-
72	2	7	17	9	4	-	-	-	-	-	-
73	5	13	11	7	3	-	-	-	-	-	-
74	3	17	8	9	2	53	2	17	8	8	3
75	4	19	9	6	1	54	2	22	9	4	1
76	4	18	9	5	3	55	2	21	10	2	3
77	3	10	16	7	3	-	-	-	-	-	-
78	5	15	14	2	3	56	3	14	15	4	2
79	7	14	12	5	1	57	5	16	13	3	1
80	10	10	13	5	1	58	8	8	19	1	2

ตารางที่ 16(ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
81	6	21	10	2	0	59	3	23	9	3	0
82	9	22	6	2	0	60	6	23	7	2	0
83	1	9	21	7	1	-	-	-	-	-	-
84	12	18	8	1	0	61	12	18	8	0	0
85	6	4	20	6	3	-	-	-	-	-	-
86	1	11	19	7	1	-	-	-	-	-	-
87	5	12	18	3	1	-	-	-	-	-	-
88	4	22	9	4	0	62	2	23	11	2	0
89	3	19	17	0	0	63	2	19	17	0	0
90	5	9	15	10	0	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 16(ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
91	7	18	12	2	0	64	7	18	11	2	0
92	5	19	10	5	0	65	5	19	10	4	0
93	11	19	8	1	0	66	10	21	6	1	0
94	5	8	16	9	1	-	-	-	-	-	-
95	11	21	5	2	0	67	9	23	5	1	0
96	11	18	7	3	0	68	8	22	7	1	0
97	9	20	8	2	0	69	9	20	8	1	0
98	10	18	11	0	0	70	7	22	9	0	0
99	10	16	11	2	0	71	8	16	13	1	0
100	5	14	14	6	0	72	3	15	17	3	0

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
101	2	17	14	6	0	-	-	-	-	-	-
102	4	18	15	1	1	73	1	20	14	2	1
103	4	19	14	2	0	74	2	20	15	1	0
104	7	14	16	2	0	75	5	14	17	2	0
105	10	18	9	2	0	76	7	18	11	2	0
106	8	17	8	5	1	77	4	20	11	2	1
107	12	15	9	3	0	78	9	16	10	3	0
108	6	18	8	7	0	79	4	20	8	6	0
109	8	14	11	6	0	80	6	15	12	5	0
110	8	18	9	4	0	81	4	21	9	4	0

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
111	4	13	11	10	1	-	-	-	-	-	-
112	10	10	11	7	1	82	2	17	8	8	3
113	6	20	10	3	0	83	3	21	12	2	0
114	10	16	12	0	1	84	8	17	12	0	1
115	7	19	11	2	0	85	4	23	8	3	0
116	3	11	10	11	4	-	-	-	-	-	-
117	5	18	8	8	0	86	2	21	10	5	0
118	8	19	7	5	0	87	4	21	10	3	0
119	6	15	10	6	2	88	4	17	9	7	1
120	6	17	10	5	1	89	4	17	11	4	2

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
121	5	8	17	6	3	-	-	-	-	-	-
122	10	20	5	3	1	90	9	20	5	3	1
123	7	15	13	4	0	91	4	17	15	2	0
124	5	15	10	9	0	92	2	16	12	8	0
125	4	18	10	7	0	93	2	21	11	4	0
126	4	14	12	8	1	-	-	-	-	-	-
127	6	6	13	8	6	-	-	-	-	-	-
128	5	7	14	7	6	-	-	-	-	-	-
129	6	13	14	4	2	-	-	-	-	-	-
130	4	12	12	8	3	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
131	4	3	10	11	11	-	-	-	-	-	-
132	5	13	8	8	5	-	-	-	-	-	-
133	4	9	10	7	9	-	-	-	-	-	-
134	6	13	12	5	3	-	-	-	-	-	-
135	6	13	10	7	3	-	-	-	-	-	-
136	5	15	11	5	3	94	2	16	12	7	1
137	5	9	9	12	4	-	-	-	-	-	-
138	5	17	11	6	0	95	1	20	10	6	1
139	5	12	14	8	0	-	-	-	-	-	-
140	3	15	13	5	3	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 16 (ต่อ)

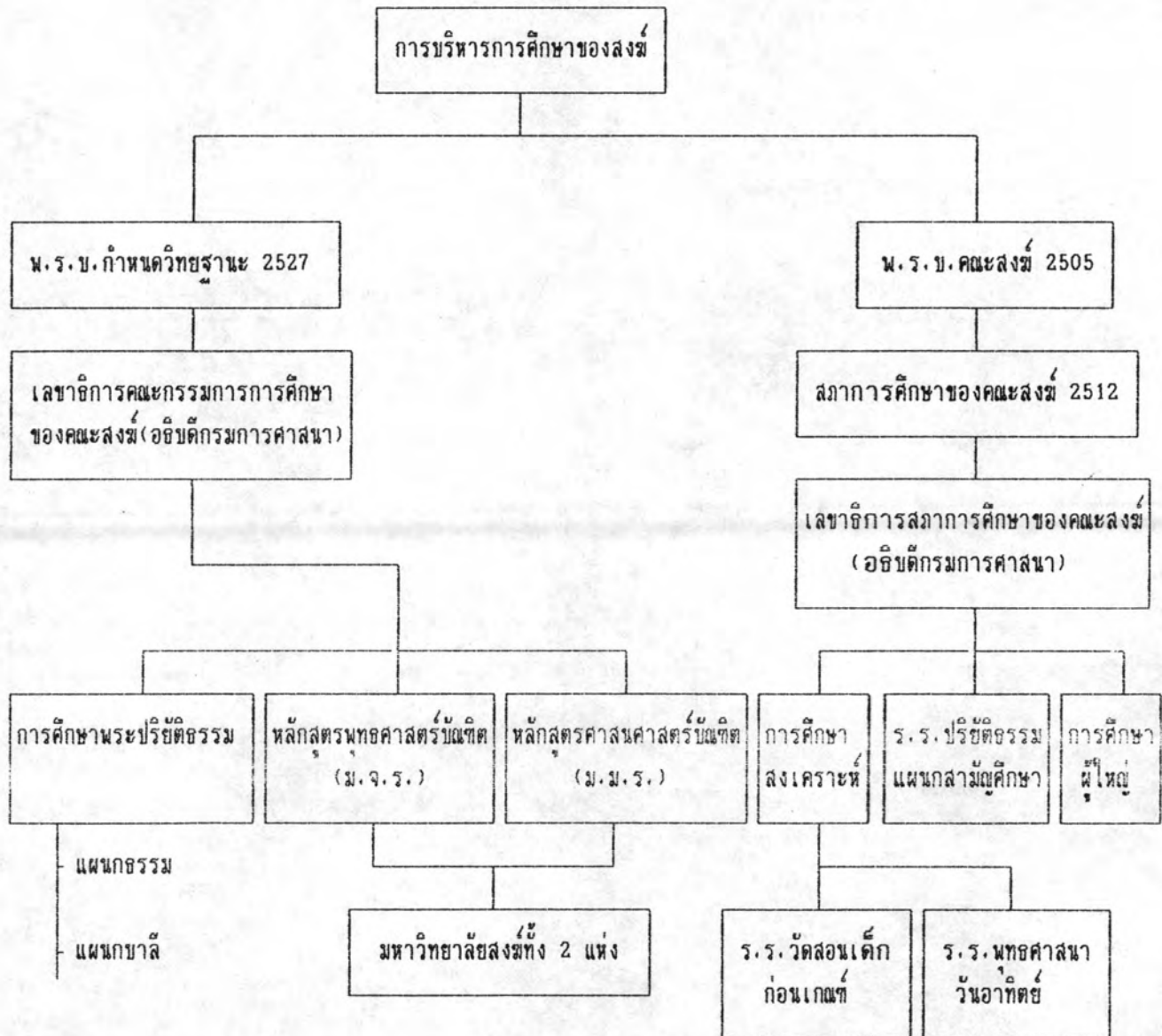
ข้อที่	รอบที่ 2 (N=99)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=99)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
141	6	11	13	6	3	-	-	-	-	-	-
142	8	16	5	9	1	96	4	20	6	7	1
143	6	17	9	6	1	97	1	19	11	6	1
144	4	20	8	4	3	98	1	22	10	3	2
145	5	20	6	8	0	99	2	25	4	7	0
146	6	17	7	4	5	100	4	17	9	5	3
147	3	14	14	3	5	-	-	-	-	-	-
148	4	10	13	10	2	-	-	-	-	-	-
149	6	9	15	6	3	-	-	-	-	-	-
150	5	18	8	4	4	101	3	19	9	3	4

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อที่	รอบที่ 2 (N=39)					ข้อที่	รอบที่ 3 (N=38)				
	ระดับคะแนน						ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
151	8	15	10	3	3	102	4	17	12	2	3
152	3	12	12	10	2	-	-	-	-	-	-
153	3	18	14	3	1	103	2	19	12	3	2
154	7	12	14	5	1	-	-	-	-	-	-

ภาคผนวก จ

แผนภูมิการศึกษาของสงฆ์ในปัจจุบัน

ที่มา : ฝ่ายบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา.

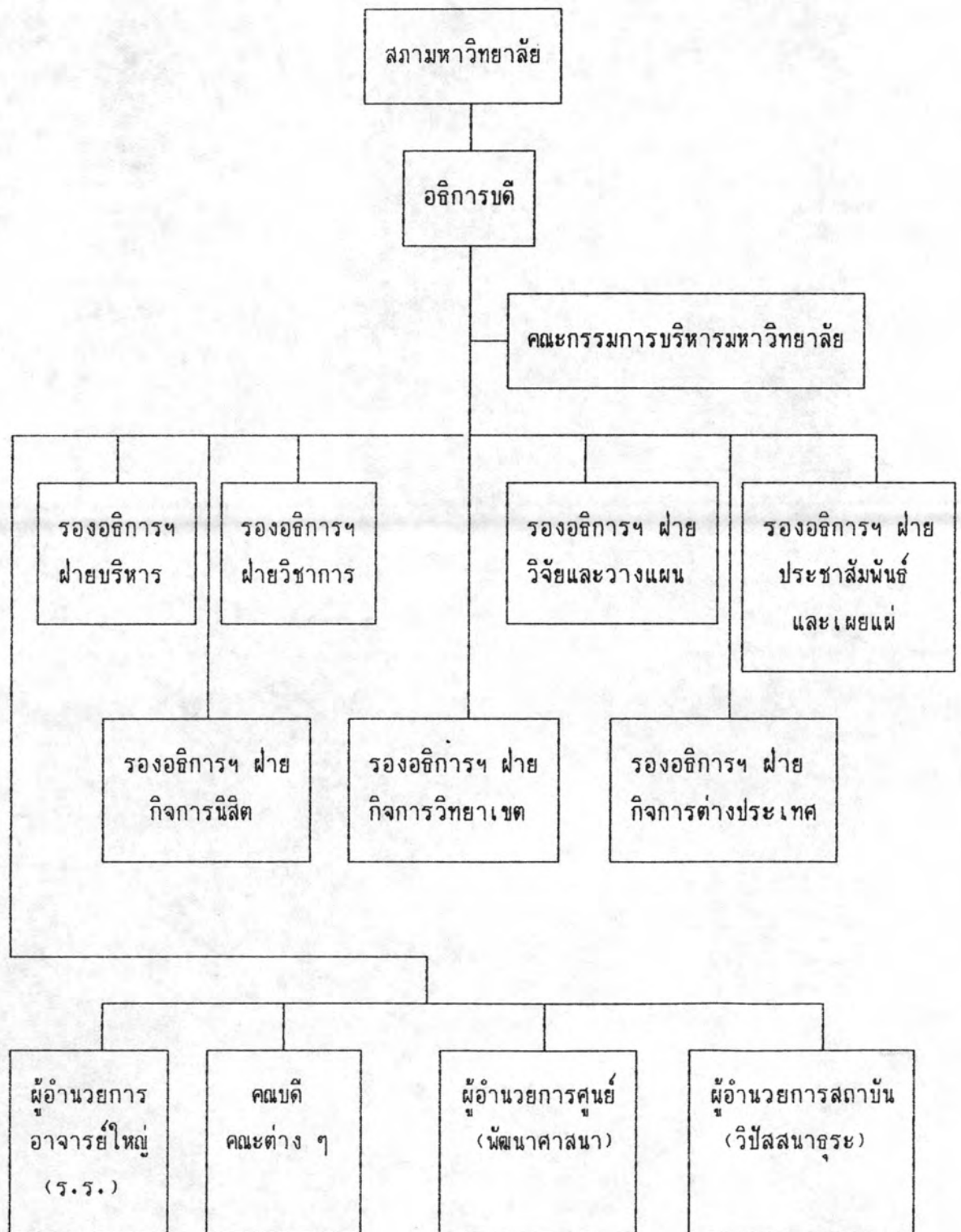
โครงสร้างการบริหาร

สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย

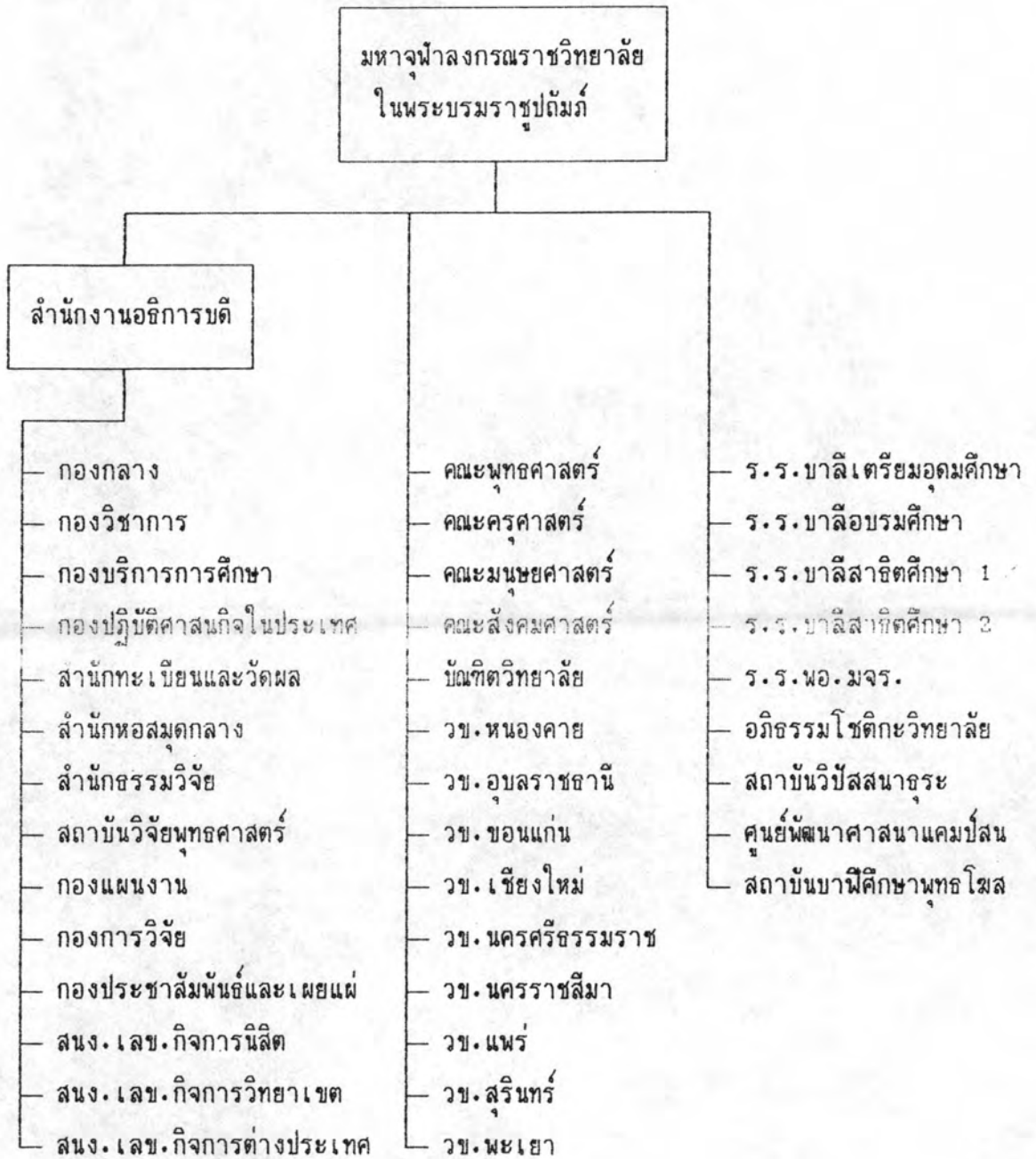

แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงาน
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

แผนภูมิการแบ่งส่วนงานของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในปัจจุบัน

ภาคผนวก ง

ตารางที่ 17 ผลการสอบประโยคบาลีสนามหลวง รวมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พ.ศ.2530

ประโยค ป.ธ.	ส่งเข้าสอบ	ขาดสอบ	คงสอบ	สอบได้	สอบตก	คิดเป็น % ที่สอบได้
1-2	12,342	5,329	7,016	2,533	4,480	36.12
3	3,541	792	2,749	1,728	1,021	62.86
4	2,299	612	1,687	1,048	639	62.12
5	1,678	509	1,169	470	699	40.21
6	626	618	458	183	275	39.96
7	380	105	275	57	218	20.73
8	193	45	148	25	123	16.89
9	105	13	92	20	72	21.73
รวม	21,164	7,573	13,591	6,064	7,257	44.62

ที่มา : เรื่องสอบบาลีของสนามหลวงแผนกบาลี พ.ศ.2531 (กทมฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2531), หน้า 221.

ตารางที่ 18 ผลการสอบประโยคบาลีสนามหลวง รวมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พ.ศ.2531

ประโยค ป.ธ.	ส่งเข้าสอบ	ขาดสอบ	คงสอบ	สอบได้	สอบตก	คิดเป็น % ที่สอบได้
1-2	12,490	4,003	8,487	2,552	5,935	30.07
3	3,542	494	3,048	1,759	1,289	57.71
4	2,464	508	1,956	809	1,147	41.36
5	1,940	577	1,363	568	795	41.67
6	818	205	613	240	373	39.15
7	459	115	344	96	248	27.91
8	208	67	141	15	126	10.64
9	107	23	84	22	62	26.19
รวม	22,028	5,992	16,036	6,061	9,975	37.80

ที่มา : เรื่องสอบบาลีของสนามหลวงแผนกบาลี พ.ศ.2532 (กทมฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2532), หน้า 269.

ตารางที่ 19 ผลการสอบประโยคบาลีสนามหลวง รวมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2532

ประโยค ป.ธ.	ส่งเข้าสอบ	ขาดสอบ	คงสอบ	สอบได้	สอบตก	คิดเป็น % ที่สอบได้
1-2	12,554	3,417	9,137	3,589	5,548	39.27
3	3,509	467	3,042	1,867	1,175	61.37
4	2,702	620	2,082	479	1,103	47.02
5	1,790	520	1,270	609	661	47.95
6	1,025	206	819	435	384	53.11
7	519	138	381	142	239	37.27
8	256	85	171	16	155	09.36
9	92	19	73	10	63	13.70
รวม	22,447	5,432	16,975	7,647	9,328	45.04

ที่มา : เรื่องสอบบาลีของสนามหลวงแผนกบาลี พ.ศ. 2533 (กทมฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2533), หน้า 275.

ตารางที่ 20 ผลการสอบประโยคบาลีสนามหลวง รวมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พ.ศ.2533

ประโยค ป.ธ.	ส่งเข้าสอบ	ขาดสอบ	คงสอบ	สอบได้	สอบตก	คิดเป็น % ที่สอบได้
1-2	11,684	3,537	8,147	2,405	5,742	29.52
3	4,301	556	3,745	2,271	1,474	60.64
4	2,844	650	2,194	971	1,223	44.26
5	1,759	538	1,221	557	664	45.62
6	1,036	277	759	260	499	34.25
7	695	195	500	155	345	31.00
8	330	130	200	23	117	11.50
9	88	20	68	23	45	33.82
รวม	22,737	5,903	16,834	6,665	10,169	39.59

ที่มา : เรื่องสอบบาลีของสนามหลวงแผนกบาลี พ.ศ.2534 (กทมฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534), หน้า 1.

ตารางที่ 21 ผลการสอบประโยคบาลีสนามหลวง รวมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พ.ศ.2534

ประโยค ป.ธ.	ส่งเข้าสอบ	ขาดสอบ	คงสอบ	สอบได้	สอบตก	คิดเป็น % ที่สอบได้
1-2	11,278	3,240	8,038	2,955	5,083	36.76
3	3,519	516	3,003	1,579	1,424	52.58
4	3,183	725	2,431	1,330	1,101	54.70
5	1,737	522	1,215	467	748	38.43
6	1,078	265	813	349	464	42.93
7	668	166	502	247	255	49.20
8	388	147	231	41	190	17.74
9	79	23	56	16	40	28.57
รวม	21,930	5,641	16,289	6,984	9,305	42.87

ที่มา : เรื่องสอบบาลีของสนามหลวงแผนกบาลี พ.ศ.2535 (กทมฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535), หน้า 1.

ตารางที่ 22 ผลการสอบประโยคบาลีสนามหลวง รวมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พ.ศ.2535

ประโยค ป.ธ.	ส่งเข้าสอบ	ขาดสอบ	คงสอบ	สอบได้	สอบตก	คิดเป็น % ที่สอบได้
1-2	11,532	3,465	8,067	3,048	5,019	37.78
3	4,001	610	3,391	2,163	1,228	63.79
4	2,605	632	1,973	1,046	927	53.02
5	2,212	643	1,569	795	774	50.67
6	1,031	255	776	342	434	44.07
7	684	244	440	100	340	22.73
8	515	205	310	39	271	12.58
9	96	24	72	41	31	56.94
รวม	22,676	6,078	16,598	7,574	9,024	45.63

ที่มา : เรื่องสอบบาลีของสนามหลวงแผนกบาลี พ.ศ.2536 (กทมฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2536), หน้า 1.

ตารางที่ 23 ผลการสอบประโยคบาลีสนามหลวง รวมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พ.ศ.2536

ประโยค ป.ธ.	ส่งเข้าสอบ	ขาดสอบ	คงสอบ	สอบได้	สอบตก	คิดเป็น % ที่สอบได้
9	90	17	73	36	37	49.32
8	464	172	292	46	246	15.75
7	774	597	477	111	366	23.27
6	1,289	355	934	404	530	43.25
5	2,055	770	1,295	513	772	39.92
4	2,991	671	2,320	1,157	1,163	49.87
3	4,001	552	3,449	1,894	1,556	54.91
1-2	12,587	4,349	8,239	2,266	5,973	27.50
รวม	24,251	7,182	17,069	6,427	10,643	37.65

ที่มา : เรื่องสอบบาลีของสนามหลวงแผนกบาลี พ.ศ.2536 (กทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา,
2537), หน้า 1.

ตารางที่ 24 ผลการสอบประโยคบาลีสนามหลวง รวมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พ.ศ.2537

ประโยค ป.ธ.	ส่งเข้าสอบ	ขาดสอบ	คงสอบ	สอบได้	สอบตก	คิดเป็น % ที่สอบได้
9	88	12	76	29	47	38.16
8	575	205	370	51	319	13.78
7	825	302	523	218	305	41.68
6	1,480	420	1,060	412	648	38.86
5	2,094	709	1,385	560	825	41.00
4	2,889	867	2,022	1,063	959	53.00
3	3,674	695	2,979	1,760	1,219	59.00
1-2	14,845	6,750	8,095	4,180	3,915	52.00
รวม	26,470	9,960	16,510	8,273	8,237	50.00

ที่มา : บัญชีแสดงผลการสอบประโยคบาลีสนามหลวงรวมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พ.ศ.2538, สำนักงานเลขาธิการแม่กองบาลีสนามหลวง วัดปากน้ำ เขตภาษีเจริญ กทม. (อัครโรเนียว, ม.ป.ท.), หน้า 1.

ตารางที่ 25 จำนวนสำนักเรียน ครู และนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและ
แผนกบาลี พ.ศ.2534 (แยกตามภาคการปกครอง)

เขตการปกครอง คณะสงฆ์ภาค	จำนวน สำนักเรียน	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน		
			นักธรรม	ธรรมศึกษา	บาลี
ภาค 1	631	3,125	14,699	12,035	7,440
ภาค 2	243	877	5,737	5,716	699
ภาค 3	429	935	4,893	4,663	697
ภาค 4	454	1,275	8,065	2,520	1,618
ภาค 5	249	851	5,763	3,856	812
ภาค 6	314	1,246	12,676	6,905	1,559
ภาค 7	100	1,222	8,351	2,641	1,463
ภาค 8	787	1,994	19,696	12,805	2,173
ภาค 9	566	2,210	17,103	21,264	3,426
ภาค 10	815	2,822	23,167	27,236	2,457
ภาค 11	860	2,775	17,373	10,704	3,053
ภาค 12	503	1,143	7,301	6,073	1,090
ภาค 13	618	1,467	14,624	2,632	1,077
ภาค 14	614	1,953	14,302	3,605	1,297
ภาค 15	598	1,654	11,242	1,996	753
ภาค 16	198	655	6,224	6,520	733
ภาค 17	85	323	1,932	2,025	330
ภาค 18	181	591	3,642	6,643	751
รวม	8,245	27,118	196,790	139,839	31,428

ที่มา: รายงานการศาสนา ประจำปี 2534 (กทม : โรงพิมพ์การศาสนา, ม.ป.ท), หน้า 70-72.

ตารางที่ 26 จำนวนสำนักเรียน ครู และนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและ
แผนกบาลี พ.ศ. 2535 (แยกตามภาคการปกครอง)

เขตการปกครอง คณะสงฆ์ภาค	จำนวน สำนักเรียน	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน		
			ธรรมศึกษา	นักธรรม	บาลี
ภาค 1	631	3,126	15,123	12,086	7,475
ภาค 2	243	896	6,086	5,694	736
ภาค 3	429	935	5,988	4,153	726
ภาค 4	454	1,276	3,597	7,095	1,678
ภาค 5	249	857	5,747	5,149	847
ภาค 6	314	1,261	10,383	12,066	1,637
ภาค 7	100	1,228	4,850	8,020	1,506
ภาค 8	787	2,002	15,832	18,826	2,185
ภาค 9	566	2,230	24,742	20,804	3,454
ภาค 10	815	2,828	30,753	22,015	2,555
ภาค 11	860	2,775	12,739	16,435	3,105
ภาค 12	503	1,144	7,232	6,773	1,133
ภาค 13	618	1,474	3,378	13,717	1,104
ภาค 14	614	1,948	4,486	13,326	1,324
ภาค 15	598	1,663	2,730	10,482	782
ภาค 16	198	666	7,973	5,713	734
ภาค 17	85	324	2,676	1,720	334
ภาค 18	181	590	7,523	3,203	733
รวม	8,245	27,223	171,838	187,277	32,049

ที่มา: รายงานการศาสนา ประจำปี 2535 (กทม : โรงพิมพ์การศาสนา, ม.ป.ท), หน้า 72-75.

สถิตินักศึกษาสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย
 เข้าศึกษา รุ่นที่ พ.ศ. จำนวน สำเร็จ พ.ศ. จำนวน

รุ่นที่	พ.ศ. เข้าเรียน	จำนวน	ปีที่สำเร็จ	จำนวน
1	2489	43	2495	8
2	2490	63	2497	10
3	2491	64	2498	7
4	2492	59	2499	5
5	2493	66	2500	4
6	2494	75	2501	16
7	2495	95	2502	13
8	2496	79	2503	13
9	2497	137	2504	6
10	2498	133	2505	23
11	2499	133	2506	45
12	2500	156	2507	23
13	2501	80	2508	9
14	2502	82	2508	18
15	2503	118	2510	29
16	2504	138	2511	26
17	2505	89	2512	32
18	2506-2507	79	2513	19
19	2508	48	2514	17
20	2509	69	2515	15
21	2510	79	2516	22
22	2511	68	2517	32
23	2512	70	2518	45
24	2513	64	2519	33

สถิตินักศึกษาสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย

รุ่นที่	พ.ศ. เข้าเรียน	จำนวน	ปีที่สำเร็จ	จำนวน
25	2514	44	2520	23
26	2515	61	2521	28
27	2516	54	2522	38
28	2517	78	2523	38
29	2518	89	2524	21
30	2519	85	2525	17
31	2520	45	2526	24
32	2521	69	2527	36
33	2522	62	2528	44
34	2523	91	2529	47
35	2524	79	2530	22
36	2525	93	2531	3
37	2526	73	2532	72
38	2527	83	2533	72
39	2528	133	2534	66
40	2529	139	2535	85
41	2530	121	2536	75
42	2531	147	2537	91
43	2532	156		
44	2533	116		
45	2534	132		
46	2535	109		
47	2536	103		
48	2537	114		

ตารางที่ 27 ข้อมูลการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ

ปีงบประมาณ	สถานศึกษา	นักเรียน	ครู	งบประมาณ
2531	102	18,987	2,125	1,000,000
2532	102	20,251	2,130	2,000,000
2533	109	22,120	2,137	2,000,000
2534	156	24,271	2,720	26,310,800
2535	210	29,357	3,220	42,000,000
2536	232	30372	2,689	67,240,000

ที่มา: คู่มือการปฏิบัติงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, (เชียงใหม่: โรงพิมพ์เจริญวัฒนาการพิมพ์, 2537), หน้า 385.

ตารางที่ 28 สถิตินิสิต ของ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์
(ส่วนกลาง)

ปีการศึกษา	คณะพุทธศาสตร์ รวม ปี 1-4	คณะครุศาสตร์ รวม ปี 1-4	คณะมนุษยศาสตร์ รวม ปี 1-4	คณะสังคมศาสตร์ รวม ปี 1-4
2534	261	357	328	293
2535	285	397	372	314
2536	345	456	420	399
2537	356	413	446	420

ที่มา: กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี

สถิติจำนวนผู้สำเร็จการศึกษานุศาสตรบัณฑิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฯ
วันที่ 1/2497 ถึง 39/2535 (ส่วนกลาง)

1. คณะพุทธศาสตร์	672	รูป
2. คณะครุศาสตร์	1,035	รูป
3. คณะมนุษยศาสตร์	726	รูป
4. คณะสังคมศาสตร์	358	รูป
รวมทั้งสิ้น	2,791	รูป

ที่มา: กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี

งบอุดหนุนของรัฐบาล
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ปี พ.ศ. 2531	จำนวน	2,100,000	บาท
ปี พ.ศ. 2532	จำนวน	6,500,000	บาท
ปี พ.ศ. 2533	จำนวน	12,094,000	บาท
ปี พ.ศ. 2534	จำนวน	11,172,320	บาท
ปี พ.ศ. 2535	จำนวน	12,571,720	บาท
ปี พ.ศ. 2536	จำนวน	24,045,790	บาท
ปี พ.ศ. 2537	จำนวน	44,173,589	บาท

ที่มา: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี

ภาคผนวก จ

โครงสร้างหลักสูตรของสถาบันนานาชาติศึกษาทอโมส

สถาบันนานาชาติศึกษาทอโมส กำหนดหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาเป็นระยะเวลา 6 ปี โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวดวิชา คือ

1. หมวดวิชาคัมภีร์สหทาวีเสส
2. หมวดวิชาหลักสูตรบาลีสนามหลวง
3. หมวดวิชาหลักสูตรเสริม แบ่งเป็น 2 แผนก คือ
  - 1) แผนกวิชาพุทธศาสนา
  - 2) แผนกวิชาสามัญ

โครงสร้างหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา

โครงสร้างหลักสูตรในระดับอุดมศึกษานั้น จะต้องเรียนทั้งหมด 150 หน่วยกิต แบ่งเป็น¹

1. วิชาพื้นฐานทั่วไป	30	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาแกนพระพุทธศาสนา	50	หน่วยกิต
1) กลุ่มบาลีไวยากรณ์	18	หน่วยกิต
2) กลุ่มสำนวนโวหารบาลี	14	หน่วยกิต
3) กลุ่มพระพุทธศาสนา	4	หน่วยกิต
4) กลุ่มธรรมภาคปฏิบัติ	2	หน่วยกิต
5) กลุ่มวรรณคดีบาลี	12	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาโท	18	หน่วยกิต
4. หมวดวิชาเลือกเสรี	4	หน่วยกิต
5. หมวดวิชาเอก	48	หน่วยกิต
1) พระวินัยปิฎก	12	หน่วยกิต
2) พระสุตตันตปิฎก	21	หน่วยกิต
3) พระอภิธรรมปิฎก	15	หน่วยกิต

¹ คณะพุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครราชสีมา ในพระบรมราชูปถัมภ์.
และหลักสูตร ปริญญาตรี สาขาวิชาเอกบาลีพุทธศาสตร์ สถาบันนานาชาติศึกษาทอโมส.

ผู้เรียน

นักศึกษาในสถาบันนานาชาติศึกษาพุทธโฆส แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ²

1. นักศึกษาสมบูรณ์ หมายถึง นักศึกษาผู้สมัครเข้าศึกษาในสถาบัน ตั้งแต่ปีที่ 1 ปีที่ 2 หรือปีที่ 3 เป็นต้นไป

2. นักศึกษาพิเศษ หมายถึงพระภิกษุสามเณรและฆราวาสที่สมัครเข้าศึกษาในหมวดวิชาคัมภีร์สหาวีเสสโดยเฉพาะ นักศึกษาประเภทนี้ไม่ต้องศึกษาทุกหมวดวิชาและการสอบไม่มีผลต่อการเลื่อนชั้น

นักศึกษาที่นักอาศัยจำพรรษาในวัดมหาสวัสดิ์ ต้องทำการศึกษาทุกหมวดวิชา จะศึกษาเฉพาะหมวดวิชาใดวิชาหนึ่งไม่ได้

พระภิกษุสามเณรที่ประสงค์สมัครเข้าศึกษา ในโครงการของสถาบันนานาชาติศึกษาพุทธโฆส จะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

ผู้สมัครเข้าศึกษาในชั้นปฐมบานศึกษาปีที่ 1 ต้องมีคุณสมบัติ คือ

1) สอบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้สมัครเข้าเรียนในชั้นปฐมบานศึกษาปีที่ 2,3 ต้องมีคุณสมบัติ คือ

1) ต้องสอบไล่ได้ชั้นปฐมบานศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรสถาบันนานาชาติศึกษาพุทธโฆส (ชั้นม.ล.น้อย) หรือ

2) เป็นผู้จบหลักสูตรการศึกษาบาลีสมาทหลวง ในชั้นบาลีไวยากรณ์

3) เฉพาะผู้จะศึกษาในชั้นปีที่ 3 ต้องสอบไล่ได้ประโยค 1-2

ผู้สมัครเข้าเรียนในชั้นมัธยมบานศึกษาปีที่ 4 (ม.4) ต้องมีคุณสมบัติ คือ

1) ต้องสอบได้นักธรรมโทขึ้นไป และ

2) ต้องสอบได้เปรียญธรรมตั้งแต่ 3 ประโยคขึ้นไป หรือ

3) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือ สอบไล่ได้ชั้นประกาศนียบัตรการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 4 และต้องสอบไล่ได้ชั้นประโยค 1-2 ขึ้นไป

²พระราชปริยัติโมลี. ประวัติสถาบันนานาชาติศึกษาพุทธโฆส. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535), หน้า 23-24.

ผู้สมัคร เข้าศึกษาในชั้นอุดมศึกษาปีที่ 1 ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาของสถาบันการศึกษา พุทธโฆส หรือ
- 2) เป็นผู้สอบไล่ได้ตั้งแต่เปรียญธรรม 5 ประโยคขึ้นไป

การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาใช้เวลาเรียน 6 ปีโดยแบ่งชั้นเรียน ดังนี้

ชั้นปีที่ 1 ใช้เวลาเรียน 1 ปีการศึกษา เปิดเรียน 10 พฤษภาคม ถึง 31 มีนาคม กำหนดให้เรียน 2 รายวิชา คือ มุลน้อยอาคัมมฺหฺญ และแปลปัญญาสาตก

ชั้นปีที่ 2 ใช้เวลาเรียน 1 ปีการศึกษา เปิดเรียน 10 พฤษภาคม ถึง 31 มีนาคม ในหมวดวิชาบาลีสันามหลวงเปิดเรียนถึงวันสอบบาลีสันามหลวงประจำปี กำหนดให้เรียน 2 หมวด วิชา 3 รายวิชา

ชั้นปีที่ 3 ใช้เวลาเรียน 1 ปีการศึกษา เปิดเรียน 10 พฤษภาคม ถึง 31 มีนาคม ในหมวดวิชาบาลีสันามหลวงเปิดเรียนถึงวันสอบบาลีสันามหลวงประจำปี กำหนดให้เรียน 2 หมวด วิชา 5 รายวิชา

ชั้นปีที่ 4 กำหนดให้ศึกษาทั้ง 3 หมวดวิชา ใช้เวลาเรียน 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษา ภาคที่ 1 เปิดเรียน 10 พฤษภาคม ถึง 15 กันยายน ของทุกปี ภาคที่ 2 เปิดเรียน 1 ตุลาคม ถึง 31 มีนาคม รวม 12 รายวิชา

ชั้นปีที่ 5 กำหนดให้ศึกษาทั้ง 3 หมวดวิชา ใช้เวลาเรียน 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษา ภาคที่ 1 เปิดเรียน 10 พฤษภาคม ถึง 15 กันยายน ของทุกปี ภาคที่ 2 เปิดเรียน 1 ตุลาคม ถึง 31 มีนาคม รวม 16 รายวิชา

ชั้นปีที่ 6 กำหนดให้ศึกษาทั้ง 3 หมวดวิชา ใช้เวลาเรียน 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษา ภาคที่ 1 เปิดเรียน 10 พฤษภาคม ถึง 15 กันยายน ของทุกปี ภาคที่ 2 เปิดเรียน 1 ตุลาคม ถึง 31 มีนาคม รวม 19 รายวิชา

 ศึกษนุทศศาสตร์, มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. ระเบียบการ
และหลักสูตร ปริญญาตรี สาขาวิชาเอกบาลีพุทธศาสตร์ สถาบันบัณฑิตศึกษาพุทธโฆส. (กรุงเทพ
 มหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, 2537), หน้า 1-2.

การวัดผลการศึกษา

การวัดผลการศึกษาในแต่ละหมวดวิชา จัดการวัดผลดังนี้⁴

1. หมวดวิชาคัมภีร์สหศาสตร์ สถาบันฯ เป็นผู้ดำเนินการสอบเมื่อสิ้นสุดการศึกษา นักเรียนที่มีสิทธิ์เข้าสอบในทุกรายวิชาจะต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในทุกรายวิชา โดยกำหนดคะแนนทุกวิชาเต็ม 100 คะแนน และกำหนดให้คะแนนเป็นระดับดังนี้

ผลการศึกษา	ระดับคะแนน	ค่าระดับคะแนน
ดีมาก	90 - 100	4
ดี	70 - 89	3
พอใช้	60 - 69	2
ค่อนข้างพอใช้	50 - 59	1
ตก	0 - 49	0

นักเรียนที่ไม่สามารถสอบผ่านในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง จะต้องทำการเรียนซ่อมและสอบซ่อมในรายวิชานั้น ๆ ถัดจากวันประกาศผลสอบประจำปี ตามวันและเวลาที่สถาบันกำหนด

2. หมวดวิชาหลักสูตรบาลีสนามหลวง ให้ถือการสอบได้ - ตกในแต่ละชั้นประโยค ตามประกาศผลการสอบของแม่กองบาลีสนามหลวงเป็นเกณฑ์ นักเรียนที่มีสิทธิ์เข้าสอบความรู้บาลีสนามหลวงได้ในแต่ละชั้นประโยค จะต้องใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด นักเรียนที่ไม่สามารถสอบผ่านในแต่ละชั้นประโยคจะต้องทำการเรียนใหม่ทั้งหมด เฉพาะ

⁴พระราชปริยัติโมลี. ประวัติสถาบันบาลศึกษาพุทธโฆส. หน้า 43-44.

นักเรียนที่ไม่สามารถสอบผ่านประโยค 1-2 และป.ศ.3 จะต้องทำการเรียนซ้ำในหมวดวิชาอื่น ๆ ใหม่หมดเช่นกัน แต่นักเรียนที่สามารถสอบผ่านบาลีสนามหลวงประโยคป.ศ.3 แล้ว การสอบได้หรือตกในหมวดวิชาบาลีสนามหลวง ในชั้นประโยคต่อไปจะไม่มีผลบังคับในหมวดวิชาอื่น

3) หมวดวิชาหลักสูตรเสริมทั้ง 2 แผนก สถาบันเป็นผู้ดำเนินการสอบวัดผลเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา นักเรียนที่มีสิทธิ์เข้าสอบในทุกรายวิชาจะต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในทุกรายวิชา โดยกำหนดคะแนนทุกวิชาเต็ม 100 กำหนดให้เป็นค่าระดับคะแนน ดังนี้

ผลการศึกษา	ระดับคะแนน	ค่าระดับคะแนน
ดีมาก	90 - 100	4
ดี	70 - 89	3
พอใช้	60 - 69	2
ค่อนข้างพอใช้	50 - 59	1
ตก	0 - 49	0

นักเรียนที่ไม่สามารถสอบผ่านในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง จะต้องทำการเรียนซ่อมและสอบซ่อม ถัดจากวันประกาศผลสอบประจำปีตามวันและเวลาที่สถาบันกำหนด

คำสั่งคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์
เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรศาสนศึกษาพื้นฐาน พุทธศักราช 2537

ด้วยคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ ได้พิจารณากำหนดมาตรฐานและเห็นชอบหลักสูตรวิชาการพระพุทธศาสนา ในการประชุมครั้งที่ 4/2535 วันที่ 5 พฤศจิกายน 2535 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 (2) และ (6) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา พ.ศ.2527 จึงให้ใช้หลักสูตรศาสนศึกษาพื้นฐาน พุทธศักราช 2537 ดังปรากฏท้ายคำสั่งนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2537

สมเด็จพระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์

คำสั่งมหาเถรสมาคม
เรื่อง การศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ พ.ศ.2512

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 มหาเถรสมาคม ออกคำสั่งไว้ ดังนี้

ข้อ 1. คำสั่งนี้เรียกว่า "คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ พ.ศ.2512"

ข้อ 2. ให้ใช้คำสั่งนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ 3. นับแต่วันประกาศใช้คำสั่งนี้ ให้การศึกษาของสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร และของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ซึ่งดำเนินการอยู่แล้วเป็นการศึกษาของคณะสงฆ์

ข้อ 4. ในการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง ตามคำสั่งนี้ ให้มีสภามหาวิทยาลัยของสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยสภาหนึ่ง ทำหน้าที่บริหารการศึกษาของสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสภามหาวิทยาลัยของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสภาหนึ่งทำหน้าที่บริหารการศึกษาของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

สภามหาวิทยาลัยของสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ประกอบด้วยนายกสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นนายกสภามหาวิทยาลัย ประธานกรรมการสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นรองนายกสภามหาวิทยาลัย รองประธานกรรมการสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย เลขานุการ รองเลขานุการและคณะ เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยโดยตำแหน่งและกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน 9 ท่าน ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งตามคำกราบทูลของนายกสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วยสภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นนายกสภามหาวิทยาลัย อธิการบดีเป็นรองนายกสภามหาวิทยาลัย รองอธิการบดี เลขานุการ รองเลขานุการและคณะ เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยโดยตำแหน่งและกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน 9 ท่าน ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งตามคำกราบทูลของสภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ให้เลขาคิกรมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นเลขานุการสภามหาวิทยาลัยของมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภามหาวิทยาลัยทั้งสอง ดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับการแต่งตั้งอีกก็ได้

นอกจากพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ถึงมรณภาพ หรือตาย
2. พ้นจากความเป็นภิกษุ
3. ลาออก
4. มีพระบัญชาให้ออก

เมื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภามหาวิทยาลัยทั้งสองพ้นตำแหน่งก่อนวาระ สมเด็จพระ
สังฆราชจะได้ทรงแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการแทน ตามคำกราบทูลของนายกสภาการศึกษามหามกุฏ
ราชวิทยาลัย หรือสภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แล้วแต่กรณี

กรรมการผู้ได้รับแต่งตั้งตามวาระก่อน อยู่ในตำแหน่งตามวาระของกรรมการซึ่งตนแทน
ข้อ 5. ให้สภามหาวิทยาลัยทั้งสองตั้งกล่าวในข้อ 4 มีอำนาจและหน้าที่ภายในมหา
วิทยาลัยของตน ดังนี้

- (1) กำหนดหลักสูตรการศึกษาในมหาวิทยาลัย
- (2) พิจารณาการจัดตั้ง ยับ รวม และเลิกล้ม คณะวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย
ภาควิชา และหรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในมหาวิทยาลัย
- (3) พิจารณาการแต่งตั้งและถอดถอนอธิการบดี รองอธิการบดี เลขาคิกรม
หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งเทียบเท่าตำแหน่งดังกล่าวในมหาวิทยาลัย
- (4) พิจารณากำหนดงบประมาณค่าใช้จ่ายประจำปีของมหาวิทยาลัย
- (5) จัดวางระเบียบเกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย
- (6) วางระเบียบ และข้อบังคับอื่น ๆ ตลอดจนระเบียบการวัดผล และดำเนิน
การวัดผลทุกอย่าง เพื่อให้สมแก่ศักดิ์และสิทธิแห่งปริญญาทุกประการ
- (7) อนุมัติให้ปริญญา ประกาศนียบัตรชั้นสูง อนุปริญญาและประกาศนียบัตร
- (8) ดำเนินการประสานปริญญา และหรือมอบประกาศนียบัตรแก่ผู้สำเร็จ
หลักสูตรการศึกษาแขนงต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย
- (9) ปฏิบัติการอื่น ๆ ภายในขอบเขตของมหาวิทยาลัย ในเมื่อไม่ขัดต่อ
นโยบายของคณะสงฆ์
- (10) ส่งเสริมการศึกษาและการค้นคว้าวิจัยในมหาวิทยาลัย ให้เจริญยิ่งขึ้น

ข้อ 6. นายกสภาการศึกษามหาฏราชวิทยาลัย และสภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยนั้น สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งโดยคำกราบทูลของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์

ข้อ 7. ถ้าเป็นการสมควร มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองจะร่วมกันจัดการศึกษาชั้นบัณฑิตวิทยาลัยอีกส่วนหนึ่ง โดยอนุมัติของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ก็ได้

ข้อ 8. ระเบียบการประชุมสภามหาวิทยาลัยทั้งสองให้นำกฎหมายเดรสมาคม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2506) ว่าด้วยระเบียบการประชุมมหาเถรสมาคมมาใช้โดยอนุโลม

ข้อ 9. ในแต่ละมหาวิทยาลัย ให้มีอธิการบดีหรือตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดรูปหนึ่ง เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบในงานของมหาวิทยาลัย และให้มีเลขาธิการรูปหนึ่ง ทำหน้าที่และรับผิดชอบงานทางด้านธุรการและหรือตามที่อธิการบดีจะมอบหมาย

ถ้าจำเป็นจะให้ มีรองอธิการบดี หรือตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดและหรือรองเลขาธิการอีกรูปหนึ่ง หรือหลายรูปโดยอนุมัติของสภามหาวิทยาลัยก็ได้

อธิการบดี รองอธิการบดี เลขาธิการ รองเลขาธิการหรือตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดนั้น สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งโดยคำกราบทูลของสภามหาวิทยาลัย

บทเฉพาะกาล

ข้อ 10. การศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งที่ดำเนินการมาแล้วก่อนออกคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ถือว่าเป็นการศึกษาที่ปฏิบัติชอบด้วยคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ทุกประการ เมื่อประกาศใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้แล้ว ให้มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งรีบดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ภายใน 1 ปี

ข้อ 11. ในระหว่างที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ อำนาจหน้าที่ใดตามคำสั่งนี้ หากระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม

ข้อ 12. ให้นายกสภาการศึกษามหาฏราชวิทยาลัย และสภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยรักษาการให้เป็นไปตามคำสั่งนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2512

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ

สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมฉบับนี้ คือ

เนื่องจากสภาพการศึกษามหาวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งตั้งอยู่ที่วัด
 บวรนิเวศวิหาร และมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ซึ่งตั้งอยู่ที่วัด
 มหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นสถาบันการศึกษาพระปริยัติธรรมชั้นสูงในชั้นอุดมศึกษา ซึ่งได้จัดตั้งมา
 แล้วโดยพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช
 รัชกาลที่ 5 แต่ละสถาบันได้เปิดให้การศึกษาตามพระบรมราชโองการในพระบรมราชโองการดังกล่าว
 นั้นมาเป็นเวลากว่า 20 ปีแล้ว ทางราชการและทางคณะสงฆ์เพียงแต่รับทราบ และให้ทุนอุดหนุน
 การศึกษาของสองมหาวิทยาลัยเป็นรายปีตลอดมาทุก ๆ ปี ผลปฏิบัติของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองได้
 ผลิตนักศึกษาผู้สำเร็จความรู้ถึงขั้นปริญญามาแล้วเป็นจำนวนมิใช่น้อยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 เป็น
 ต้นมา บัณฑิตของสองมหาวิทยาลัยสงฆ์ ได้บำเพ็ญประโยชน์แก่ประเทศชาติและพระศาสนาอย่าง
 สำคัญ จึงกล่าวได้ว่าการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์นี้ได้รับผลดีตามลำดับมา และเป็นการศึกษา
 ที่เข้ามาตรฐานสากลของการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั่วไป เพราะมีมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ทั้งใน
 เอเชีย ยุโรปและอเมริกา รับรองวิทยฐานะ จนถึงรับให้นักศึกษาของสองมหาวิทยาลัยสงฆ์เข้า
 ศึกษาต่อได้และปรากฏผลดี มีนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์สำเร็จปริญญาโทโดยการศึกษาต่อจาก
 ต่างประเทศแล้วหลายรูป

เพื่อให้ฐานะของมหาวิทยาลัยสงฆ์ได้เป็นหลักฐานมั่นคงยิ่งขึ้น จึงสมควรออกคำสั่ง
 มหาเถรสมาคม เพื่อรับการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองเป็นการศึกษาของคณะสงฆ์ต่อไป

คำสั่งมหาเถรสมาคม

เรื่อง สภาการศึกษาของคณะสงฆ์ พ.ศ.2512

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 มหาเถรสมาคมออกคำสั่งมหาเถรสมาคมไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า "คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ พ.ศ.2512"

ข้อ 2 คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกประกาศหรือคำสั่งคณะสงฆ์ อันเกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งกำหนดไว้แล้วในคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ 4 ให้มีสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ ประกอบด้วย สมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประธานแม่กองบาลีสนามหลวง เป็นรองประธานรูปที่ 1 แม่กองธรรมสนามหลวงเป็นรองประธานรูปที่สอง นายสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย สภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประธานกรรมการสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย อธิการบดีมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขานุการสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย เลขานุการมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขานุการสภาการศึกษาของคณะสงฆ์และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นไม่เกินสิบเอ็ดท่าน ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งตามมติมหาเถรสมาคมเป็นกรรมการ

ข้อ 5 ให้เลขานุการมหาเถรสมาคม เป็นเลขานุการสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ และให้กรรมการศาสนาเป็นที่ตั้งสำนักงานสภาการศึกษาของคณะสงฆ์

ให้เลขานุการสภาการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นเลขานุการสภาการศึกษาของคณะสงฆ์

ข้อ 6 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์อยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี นับแต่วันมีพระบัญชาแต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นตำแหน่งตามวาระ อาจจะได้รับแต่งตั้งอีกได้

นอกจากนั้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ถึงมรณภาพ หรือตาย
2. พ้นจากความเป็นภิกษุ
3. ลาออก
4. มีพระบัญชาให้ออกตามมติมหาเถรสมาคม

ข้อ 7 สภาการศึกษาของคณะสงฆ์มีหน้าที่ควบคุมการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ส่งเสริมควบคุมนโยบายการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร และที่พระภิกษุสามเณรจัดขึ้นสำหรับคฤหัสถ์และให้รวมถึงหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) พิจารณาและวางโครงการหรือแผนงานการศึกษาของคณะสงฆ์ทุกระดับและทุกสาขาวิชา ตามนโยบายของคณะสงฆ์
- (2) พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรและแบบเรียนตามโครงการศึกษาทุกระดับ
- (3) พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา
- (4) พิจารณาเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

ข้อ 8 นอกจากหน้าที่ตามความในข้อ 7 แล้ว สภาการศึกษาของคณะสงฆ์จะแต่งตั้งกรรมการขึ้นทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการศึกษาก็ได้

ข้อ 9 การประชุมคณะกรรมการสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมให้รองประธานรูปที่ 1 เป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานรูปที่ 1 ไม่อยู่ในที่ประชุมให้รองประธานรูปที่สองเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการผู้หนึ่งให้มเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การประชุมคณะกรรมการซึ่งสภาการศึกษาของคณะสงฆ์แต่งตั้งให้นำวิธีการประชุมของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์มาใช้โดยอนุโลม

สั่ง ณ วันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2512

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

พระราชบัญญัติ

กำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2527

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2527

เป็นปีที่ 39 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วย การกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า "พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2527"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 วิชาการพระพุทธศาสนา หมายความว่า วิชาการซึ่งจัดให้พระภิกษุสามเณรศึกษาตามหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลีสันามหลวง
- (2) หลักสูตรปริญญาศาสนศาสตร์บัณฑิต ของสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
- (3) หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิตของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

มาตรา 4 ให้ผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา

- (1) ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และแผนกบาลีสันามหลวง เปรียญธรรมเก้าประโยค มีวิทยฐานะชั้นปริญญาตรี เรียกว่า "เปรียญธรรมเก้าประโยค" ใช้อักษรย่อว่า "ป.ธ.9)
- (2) ตามหลักสูตรปริญญาศาสนศาสตร์บัณฑิตจากสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีวิทยฐานะชั้นปริญญาตรี เรียกว่า "ศาสนศาสตร์บัณฑิต" ใช้อักษรย่อว่า "ศน.บ."

(๓) ตามหลักสูตรปริญญานุทศศาสตรบัณฑิตจากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีวิทยฐานะชั้นปริญญาตรี เรียกว่า "พุทธศาสตรบัณฑิต" ใช้อักษรย่อว่า "พธ.บ"

มาตรา 5 นอกจากปริญญาดังกล่าวมาตรา 4 พระภิกษุสามเณรซึ่งได้ศึกษาวิชาการ
พระพุทธานุทศศาสตรา อาจได้รับประกาศนียบัตรรับรองความรู้ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการศึกษา
ของคณะสงฆ์ให้ความเห็นชอบ

มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์คณะหนึ่ง ประกอบด้วยสมเด็จพระ
สังฆราชทรงเป็นประธานกรรมการ แม่กองบาลีสนามหลวง แม่กองธรรมสนามหลวง นายกสภา
การศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย สภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประธานกรรมการสภา
การศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย อธิการบดีมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย อธิบดีกรมการฝึกหัดครู อธิบดีกรมการศาสนา อธิบดีกรมการศึกษานอกโรง
เรียน อธิบดีกรมวิชาการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นกรรมการ กับกรรม
การผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของมหาเถร
สมาคม

ให้คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์เลือกกรรมการผู้หนึ่งเป็นรองประธานกรรมการ
ให้อธิบดีกรมการศาสนาเป็นเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ และให้
กรมการศาสนาทำหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์

มาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่ง
พ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกก็ได้

ในกรณีที่สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ในระหว่างที่
กรรมการซึ่งทรงแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการเพิ่มขึ้น
อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระมาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้น
จากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก หรือ
- (3) สมเด็จพระสังฆราชทรงมีพระบัญชาให้ออก

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ สมเด็จพระ
สังฆราชอาจทรงแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการแทนโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมได้ และให้ผู้ซึ่ง
ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา 9 การประชุมของคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะนั้น จึงจะเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการผู้หนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการผู้หนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 10 คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น
- (2) กำหนดมาตรฐานและให้ความเห็นชอบหลักสูตรวิชาการพระพุทธศาสนา
- (3) กำหนดพื้นความรู้ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์การเข้าศึกษา ระยะเวลา การศึกษา การสอบและเงื่อนไขในการรับปริญญาหรือประกาศนียบัตร
- (4) ควบคุมดูแลการจัดการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา ให้มีการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลัก และป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากพระบาลีในพระไตรปิฎก
- (5) วินิจฉัยสั่งการเพื่อยับยั้งหรือยุติการดำเนินกิจการ ที่ขัดต่อพระธรรมวินัยหรือขัดต่อกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หรือคำสั่งของสถานศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนาตามพระราชบัญญัตินี้
- (6) วางระเบียบ และออกข้อบังคับหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 11 ผู้ใดไม่มีสิทธิใช้ปริญญาหรือประกาศนียบัตร หรืออักษรย่อปริญญาตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำการเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 12 ให้ผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธรักษาตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และแผนกบาลีสนาทลวง เปรียญธรรมเก้าประโยค ปริญาศาสนศษสตรบัณฑิตจากสภาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือปริญาพุทธศาสตรบัณฑิตจากมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มีวิทยฐานะชั้นปริญาตรี ตามมาตรา 4

มาตรา 13 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก ประจวบ สุนทรางกูร
รองนายกรัฐมนตรี

บันทึกหลักการและคำอธิบายประกอบร่างพระราชบัญญัติ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ....

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ....

หลักการข้อที่ 1 มหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นสถาบันเฉพาะทางทำการสอน วิจัย และพัฒนาด้าน
พระพุทธรักษา

มหาวิทยาลัยแห่งนี้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและวิจัย ส่งเสริมบริการ วิชาการด้านพระพุทธรักษาแก่พระภิกษุ สามเณร บุคลากรทางศาสนาและประชาชน ตลอดจนการ เผยแผ่พระพุทธรักษา แลผลิตบุคลากรทางศาสนา ภายใต้พระธรรมวินัย

หลักการข้อที่ 2 มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระ

มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีความเป็นอิสระ ในการบริหารงานทั้งทางด้านวิชาการ การบริหาร บุคคล และการบริหารกิจการที่มีความคล่องตัว ภายใต้การควบคุมกำกับ ขององค์การ 2 ส่วน คือ กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่กำกับ ดูแลในเรื่องทั่วไป มหาเถรสมาคมทำหน้าที่กำกับควบคุมการ เรียนการสอน และการทำวิจัยให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย

หลักการข้อที่ 3 มหาวิทยาลัยเป็นนิติบุคคล

มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีสถานภาพทางกฎหมายทั้งกฎหมายเอกชนและมหาชน มีอำนาจในการทำนิติกรรม มีสิทธิ หน้าที่ และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

หลักการข้อที่ 4 มหาวิทยาลัยไม่เป็นส่วนราชการ

มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีการจัดองค์การและการบริหารที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของส่วนราชการใดส่วนราชการหนึ่ง เป็นรูปแบบขององค์กรที่เกิดขึ้นจากการกระจายอำนาจทางบริการหรือทางเทคนิคของรัฐ โดยมีสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่การบริหารและกำกับดูแลโดยตรง

หลักการข้อที่ 5 การจัดตั้งและการจัดสรรงบประมาณให้มหาวิทยาลัยดำเนินการผ่านกระทรวงศึกษาธิการ

ในการจัดตั้งงบประมาณดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยแล้วเสนอผ่านกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำเสนอต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต่อไป สำหรับการจัดสรรงบประมาณ สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจในการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัย

หลักการข้อที่ 6 การอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้ดำเนินการตามการเสนอแนะของกระทรวงศึกษาธิการ

มหาวิทยาลัยแห่งนี้จะได้รับเงินอุดหนุนจากเงินงบประมาณแผ่นดินของรัฐบาลเป็นรายปีในจำนวนที่เพียงพอสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้จัดทำกรอบค่าของงบประมาณเพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดตั้ง และเสนอผ่านกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปตามระบบของวิธีการงบประมาณ

หลักการข้อที่ 7 ให้มีสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่ในการบริหารงานของมหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยประกอบด้วยนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการ โดยตำแหน่งจำนวน 6 ท่าน ได้แก่ อธิการบดี ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีกรมการศาสนา ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขานุการ ก.พ. และผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย รวมทั้งพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี และคณะบดีจำนวน 4 รูป และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พระภิกษุ หรือคฤหัสถ์ จำนวนไม่น้อยกว่า 6 รูปหรือคนหรือไม่เกิน 8 รูปหรือคน โดยสังฆราชทรงแต่งตั้งจากคำแนะนำของกรรมการสภามหา

วิทยาลัย มีบทบาทและหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการให้การศึกษา การวิจัย การให้บริการด้านพระพุทธรศาสนาและการทำงานบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การกำหนดนโยบายทางด้านการจัดหารายได้ การวางระเบียบ ออกข้อบังคับ ข้อกำหนดและประกาศต่าง ๆ การอนุมัติให้ปริญญา ฯ อนุมัติการจัดตั้ง การรวม การยุบเลิกส่วนงาน อนุมัติการเปิดสอนหลักสูตร อนุมัติงบประมาณรายจ่าย การแต่งตั้ง และถอดถอนบุคลากรของมหาวิทยาลัย ตลอดจนการติดตามและการประเมินผลการดำเนินงาน

หลักการข้อที่ 8 ให้มีสภาวิชาการทำหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัย

สภาวิชาการของมหาวิทยาลัยประกอบด้วยประธานสภาวิชาการได้แก่ อธิการบดี กรรมการสภาวิชาการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รองอธิการบดี ศาสตราจารย์ และหัวหน้าส่วนงานทั้งหมดของมหาวิทยาลัย และกรรมการสภาวิชาการที่ได้รับการคัดเลือกจากอาจารย์ประจำคณะ คณะละสองคน เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตร การเรียนการสอน การให้ปริญญา อนุมัติปริญญา และประกาศนียบัตรต่าง ๆ ควบคุมดูแลการจัดการศึกษา การเสนอจัดตั้ง ยุบรวม และเลิกส่วนงานต่าง ๆ พิจารณาเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการ และให้ความเห็นเกี่ยวกับบุคลากร ทางวิชาการ ส่งเสริมกิจการทางด้านการศึกษา วิจัย และการบริการทางด้านพระพุทธรศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ตลอดจนการให้คำปรึกษาต่อสภามหาวิทยาลัย และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

หลักการข้อที่ 9 ให้มีอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี และหัวหน้าส่วนงานรับผิดชอบในการบริหารงานบุคคลตามข้อบังคับที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

การบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยให้อยู่ในอำนาจของพระภิกษุซึ่งเป็นอธิการบดีหรือรองอธิการบดี หรือผู้ช่วยอธิการบดีที่ได้รับมอบหมาย และรองอธิการบดีประจำวิทยาเขต รวมทั้งหัวหน้าส่วนงาน ปฏิบัติงานการบริหารบุคคลตามข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย โดยไม่ต้องมีองค์กรกลางบริหารบุคคล

หลักการข้อที่ 10 ให้มีพระภิกษุ และคฤหัสถ์ปฏิบัติงานในสภามหาวิทยาลัย และสภาวิชาการ

ในสภามหาวิทยาลัยให้มีพระภิกษุเป็นนายก และอุปนายกหรือเลขานุการโดยมีคฤหัสถ์เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ในสภาวิชาการให้มีพระภิกษุ ได้แก่ อธิการบดีเป็นประธานสภาวิชาการ รองอธิการบดี และหัวหน้าส่วนงาน โดยมีพระภิกษุหรือคฤหัสถ์ที่เป็นศาสตราจารย์เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และคณาจารย์ประจำที่เป็นพระภิกษุหรือคฤหัสถ์คณะละ 2 รูป หรือคน

หลักการข้อที่ 11 ให้พระภิกษุหรือคฤหัสถ์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการเรียนการสอน มีตำแหน่งทางวิชาการ เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

พระภิกษุและคฤหัสถ์ที่เป็นคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย สามารถดำรงตำแหน่งทางวิชาการดังต่อไปนี้คือ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์และครูปฏิบัติการ ซึ่งคุณสมบัติ ประเภท หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้อาจแต่งตั้งบุคคลอื่นที่ไม่ได้เป็นคณาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเป็นศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

หลักการข้อที่ 12 ให้มีรองอธิการบดี หรือผู้ช่วยอธิการบดี ที่เป็นคฤหัสถ์ที่ได้รับการมอบหมายเป็นผู้แทนของมหาวิทยาลัยในการจัดทำนิติกรรมต่าง ๆ

ในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยให้มีรองอธิการบดี หรือผู้ช่วยอธิการบดีที่เป็นคฤหัสถ์ ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิการบดีปฏิบัติงานในด้านการคลัง การเงิน การบัญชี และพัสดุและการจัดทำนิติกรรม ตลอดจนการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับการดำเนินคดีในศาล

สำหรับการปฏิบัติงานของวิทยาเขตนั้น อาจให้มีผู้ช่วยอธิการบดีที่เป็นคฤหัสถ์ ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลดังกล่าวข้างต้น

หลักการข้อที่ 13 ให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจกำหนดอัตราเงินนิตยภัต และเงินประจำตำแหน่งของพระภิกษุที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยและเงินค่าจ้าง ค่าตอบแทน เงินสวัสดิการต่าง ๆ

ในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจในการออกข้อบังคับกำหนดอัตราเงินนิตยภัต และเงินประจำตำแหน่งของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยทั้งพระภิกษุ คฤหัสถ์ ตลอดจนการกำหนดค่าจ้าง ค่าตอบแทน สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล

หลักการข้อที่ 14 นักศึกษาของมหาวิทยาลัยจะมีพระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์

บุคคลที่จะสมัครเข้าเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย จะต้องมีความประพฤติตามระเบียบที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งนี้มหาวิทยาลัยจะเปิดรับทั้งผู้ที่ เป็นพระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ทั่วไป ในจำนวนที่เหมาะสม

หลักการข้อที่ 15 วิทยาเขตจะมีฐานะเป็นแบบจำลองของมหาวิทยาลัยทั้งในด้านการบริหารและวิชาการ แต่ไม่เป็นนิติบุคคล

ในวิทยาเขตหนึ่ง ๆ จะมีรูปแบบการบริหารงานคล้ายคลึงกับมหาวิทยาลัยโดยมีรองอธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของวิทยาเขต มีรองอธิการบดี คณะบดี และหัวหน้างานส่วนอื่น ๆ ทำหน้าที่ในการบริหารงานและการจัดการเรียนการสอน โดยรับมอบหมายจากสภามหาวิทยาลัยและสภาวิชาการ โดยไม่เป็นนิติบุคคล

หลักการข้อที่ 16 มหาวิทยาลัยมีการกระจายอำนาจทางการบริหารให้กับวิทยาเขตค่อนข้างมาก มหาวิทยาลัยได้มีการกระจายอำนาจทางบริหารงานให้กับวิทยาเขตในเรื่องต่อไปนี้ คือ การมอบอำนาจการบังคับบัญชา การจัดทำนิติกรรม และการดำเนินงานด้าน การเงิน บัญชี พัสดุ

หลักการข้อที่ 17 มหาวิทยาลัยมีรายได้สำคัญจากเงินอุดหนุนและรายได้หรือผลประโยชน์อื่น ๆ เช่น ผลประโยชน์จากการลงทุน และทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย

ในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย จะได้รับเงินช่วยเหลือที่เป็นรายได้เพื่อการปฏิบัติงานจากแหล่งต่าง ๆ ที่สำคัญหลายแหล่งด้วยกัน คือ เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดให้เป็นรายปี เงินอุดหนุน และทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ เงินผลประโยชน์ต่าง ๆ จากการลงทุนจากทรัพย์สิน เงินอุดหนุนจากสาธารณชนสมทบกลาง ตลอดจนรายได้อื่นหรือผลประโยชน์อื่น ๆ

หลักการข้อที่ 18 มีการวางระบบบัญชี และการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน มหาวิทยาลัยมีการจัดทำสมุดบัญชีลงรายการรับและจ่ายเงิน สินทรัพย์และหนี้สินจำแนกตามประเภทงาน มีการจัดทำงบดุล และบัญชีทำการ มีการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีของมหาวิทยาลัย ในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจบัญชี มีการจัดทำบัญชีรายงาน ผลการสอบบัญชี และการเงินเสนอต่อมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งเผยแพร่ผลงานประจำปี

หลักการข้อที่ 19 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กำกับดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย เพื่อให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยบรรลุวัตถุประสงค์ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กำกับดูแล การจัดการศึกษา การวิจัย การส่งเสริม บริการวิชาการด้านพระพุทธรูป ศาสนา แก่พระภิกษุ สามเณร บุคลากรทางศาสนาและประชาชนภายใต้พระธรรมวินัย รวมทั้งการบำรุงศิลปวัฒนธรรม

หลักการข้อที่ 20 ให้มหาเถรสมาคมควบคุมการเรียนการสอนและการวิจัยให้เป็นไปตาม
พระธรรมวินัย

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับพระธรรมวินัย ให้มหา
เถรสมาคมมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลในเรื่องหลักสูตร สาขาวิชา การจัดการเรียนการสอน
การวิจัยทางพระพุทธศาสนา

หลักการข้อที่ 21 ไม่ยกเลิกพระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จการศึกษาวิชาการพระพุทธ
ศาสนา พ.ศ. 2527

การกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จการศึกษาของสถาบันทางพระพุทธศาสนาที่กำหนดไว้ตาม
พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะ พ.ศ. 2527 ยังคงมีผลบังคับใช้ได้ต่อไป ยกเว้นความใดที่ขัดหรือ
แย้งกับพระราชบัญญัตินี้จะได้เสนอให้แก้ไขข้อความเดิมและใช้ข้อความในพระราชบัญญัตินี้แทน

หลักการข้อที่ 22ให้นำโครงร่างและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และ
แนวคิดตามร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงฆ์เดิม รวมทั้งหลักการทั้ง 21
ข้อมาใช้เป็นกรอบ และแนวทางในการจัดทำร่างพระราชบัญญัตินี้

ในการร่างพระราชบัญญัตินี้ได้นำสาระสำคัญของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย
วลัยลักษณ์ และร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงฆ์ และร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับเดิม ตลอดจนหลักการสำคัญมาใช้เป็นกรอบความคิดและแนว
ทางในการพิจารณาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับนี้

ภาคผนวก ฉ

ที่ ทม 0309/2540

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

มีนาคม 2537

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
นมัสการ

เนื่องด้วย นางวัฒนา มีชูเสง นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา กำลัง
ดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายใน
สองทศวรรษหน้า" โดยมี อาจารย์ ดร.จุมพล พลภักดิ์ชวิน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิต
ขอกราบนิมนต์พระคุณเจ้าเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอสัมภาษณ์ และแจกแบบสอบถามแก่พระคุณเจ้า

จึงนมัสการมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณเจ้าได้โปรดอนุญาตให้ นางวัฒนา
มีชูเสง ได้เข้าพบและสัมภาษณ์พระคุณเจ้า เมื่อประโยชน์ทางวิชาการ และขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอนมัสการมาด้วยความเคารพยิ่ง

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

แผนกมาตรฐานการศึกษา

โทร. 2183530

ที่ ทม 0309/2540

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

กันยายน 2537

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

นมัสการ

เนื่องด้วย นางวัฒนา มีชูเสผ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา กำลัง
ดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายใน
สองทศวรรษหน้า" โดยมี อาจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิต
จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบสอบถามแก่ท่านบวชแก่พระคุณเจ้า

จึงนมัสการมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณเจ้าได้โปรดตอบแบบสอบถามดังกล่าว
เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอนมัสการมาด้วยความเคารพยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤกษ์สุวรรณ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

แผนกมาตรฐานการศึกษา

โทร. 2183530

แบบสอบถามรอบที่ 2

เรื่อง

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายในสองทศวรรษหน้า

ผู้วิจัยขอกราบนมัสการขอพระคุณ ในความอนุเคราะห์ของพระคุณเจ้าที่ได้แสดงความเห็นคาดการณ์เกี่ยวกับ แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายในสองทศวรรษหน้า ในการสัมภาษณ์รอบที่ 1 สำหรับแบบสอบถามในรอบที่ 2 นี้ รวบรวมจากความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 30 ท่าน โดยผู้วิจัยพยายามที่จะคงรูปภาษาและความหมาย ตลอดจนสำนวนเดิมของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในขณะที่เดียวกันก็ได้ลดความซ้ำซ้อนของข้อความลงด้วย

จุดมุ่งหมายของการตอบแบบสอบถามในรอบนี้ เพื่อให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประเมินระดับความเป็นไปได้ของแนวโน้มแต่ละข้อความ

อนึ่ง เพื่อความเที่ยงตรงของการวิจัย ช่วงระยะในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และ 3 ควรเป็นระยะที่ไม่ห่างกันมากนัก จึงใคร่ขอความกรุณาจากพระคุณเจ้า โปรดอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ ภายใน 1 สัปดาห์

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากพระคุณเจ้า ในการตอบแบบสอบถามครบทั้ง 3 รอบ และขอกราบนมัสการขอพระคุณ ในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

กราบนมัสการมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(นางวัฒนา มีชูเสน)

ผู้วิจัย

แบบสอบถามรอบที่ 2

เรื่อง

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายในสองทศวรรษหน้า

แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยรวบรวม ความเห็นคาดการณ์เกี่ยวกับ แนวโน้มการศึกษา สำหรับพระสงฆ์ภายในสองทศวรรษหน้า จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 30 ท่าน ทั้งพระภิกษุและฆราวาส ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ผู้บริหารและนักวิชาการ โดยผู้วิจัยพยายามที่จะคงรูปภาษาและความหมาย ตลอดจนสำนวนเดิมของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในขณะที่เดียวกันก็ได้ลดความซ้ำซ้อนของข้อความลงด้วย

พระคุณท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับภาระเจาะจงให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ แต่เนื่องจากข้อจำกัด ในการวิจัย จึงไม่สามารถสัมภาษณ์พระคุณท่านได้ในรอบแรก จึงขอให้พระคุณท่านแสดง ความเห็นคาดการณ์แนวโน้มในการเก็บข้อมูลในรอบที่ 2 และ 3 และพระคุณท่านสามารถ แสดงความเห็นเพิ่มเติมในแต่ละเรื่องได้

จุดมุ่งหมายของการตอบแบบสอบถามในรอบนี้ เพื่อให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประเมินระดับ ความเป็นไปได้ของแนวโน้มแต่ละข้อความ

อนึ่ง เพื่อความเที่ยงตรงของการวิจัย ช่วงระยะในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และ 3 ควรเป็นระยะที่ไม่ห่างกันมากนัก จึงใคร่ขอความกรุณาจากพระคุณท่าน โปรดอนุเคราะห์ ตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ ภายใน 1 สัปดาห์

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากพระคุณท่าน ในการตอบแบบสอบถาม ครบทั้ง 2 รอบ และขอขอบพระคุณ ในความอนุเคราะห์ของพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กราบนมัสการมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(นางวัฒนา มีชูเสง)

ผู้วิจัย

คำชี้แจงแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลรอบที่ 2

เรื่อง

"แนวโน้มนการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายในสองทศวรรษหน้า"

ข้อความแต่ละข้อในแบบสอบถามนี้ เป็นความเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มนการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายในสองทศวรรษหน้า ที่รวบรวมมาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบแรก ขอให้ท่านอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นจริงในระดับไหนภายในสองทศวรรษหน้า โดยการทำเครื่องหมาย(✓) ลงในช่องคะแนนระดับความเป็นไปได้เพียงช่องเดียว

ระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเป็นไปได้ มากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเป็นไปได้ มาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเป็นไปได้ ปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเป็นไปได้ น้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเป็นไปได้ น้อยที่สุด

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. แนวคิดทางการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ในสองทศวรรษหน้า					
1. สังคมไทยจะยังถือการบวชเรียนเป็นการเตรียมคนเข้าสู่สังคม					
2. การศึกษาของคณะสงฆ์จะยังเป็นช่องทางสำหรับผู้ต้อโอกาสทางการศึกษา ในสังคมไทย					
3. การจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์จะเป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์					
4. คณะสงฆ์จะมีข้อจำกัดในการจัดการศึกษา ระหว่างการศึกษาสงเคราะห์ กับการศึกษาเพื่อพระศาสนา					
5. การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จะขึ้นอยู่กับจัดการศึกษาของรัฐและสถานเศรษฐกิจของประชาชน					
6. การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จะสามารถปรับให้ทันกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงของสังคม					
7. การศึกษาสำหรับพระสงฆ์จะประสานและสนองความต้องการ ของบุคคล พระศาสนาและสังคม					
8. การศึกษาสำหรับพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จะให้คณะสงฆ์ทำกันเองฝ่ายเดียวไม่ได้ รัฐต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ					
9. การจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ จะยังคงมุ่งเน้น การพัฒนาคุณภาพของพระสงฆ์เป็นหลัก					

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
10. การจัดการศึกษา จะจัดให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มและเปิดกว้างให้ศึกษาตามความสนใจ					
11. การจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์จะนำพุทธธรรม(คำสอน ของพระพทธเจ้า)มาเป็นพื้นฐาน					
12. การจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์จะให้เรียนเฉพาะ นักธรรมกับบาลี					
13. การจัดการศึกษาจะเน้นการศึกษาภาษาบาลี เพราะมีความจำเป็นต่อการศึกษาพระไตรปิฎก					
14. การศึกษาสำหรับพระสงฆ์จะเริ่มที่การศึกษาลมัยใหม่ก่อน และค่อย ๆ ให้สัทธิธรรม 3 (ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ)ทีหลัง					
15. การจัดการศึกษาจะให้การศึกษาทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ ควบคู่กันไป					
16. จะสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยทางโลกเปิดสอนพระพทธ- ศาสนา แล้วเปิดโอกาสให้พระสงฆ์เข้าไปเรียนได้					
17. จะจัดการศึกษาให้พระสงฆ์ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้นำของสังคมได้					
18. จะจัดให้เรียนวิชาพื้นฐานของชีวิตเหมือนนักศึกษาทั่วไป แต่นำวิชาทางศาสนาสอดแทรกเข้าไป					
19. การศึกษาสำหรับพระสงฆ์ทุกประเภทต้องแทรกวิถีชีวิต ประจำวัน(ของสังคมปัจจุบัน) เข้าไปด้วยเพื่อปรับตนเอง ให้เข้ากับสังคมได้					

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
20. การจัดการศึกษาจะยึดหลักไตรสิกขา(ศีล สมาธิ ปัญญา)					
21. การศึกษาของพระสงฆ์จะมีแนวโน้มไปในทางโลกมากขึ้น และมีหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารคณะสงฆ์					
22. การศึกษาพระปริยัติธรรมสายสามัญจะก้าวหน้า					
23. จะมีการตั้งมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาในระดับโลกขึ้น					
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					
2. <u>จุดมุ่งหมายทางการศึกษา</u> 2.1 แนวโน้มจุดมุ่งหมายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า					
24. จะตั้งจุดมุ่งหมายของการศึกษาแต่ละส่วน ๆ (นักธรรม บาลี ปริยัติธรรมสายสามัญ และมหาวิทยาลัยสงฆ์)อย่างชัดเจน แต่มีแกนประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน					
25. มุ่งพัฒนาคุณภาพของบุคลากร(ถ้าอยู่ในศาสนาจะเป็นพระที่ตีมีคุณภาพมีความรู้ดีประพฤติดี ถ้าสึกออกไปก็จะเป็นประชากรที่มีความรู้ มีคุณธรรม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม)					
26. การศึกษาสงฆ์จะสนองความต้องการ 3 ส่วน คือ สอนอง ความต้องการของพระศาสนา ของสังคม และของบุคคล					
27. การศึกษาสงฆ์จะสนองจุดประสงค์ของผู้เรียน พัฒนาให้เจริญก้าวหน้า เป็นบุคคลที่พัฒนาแล้ว					

แนวโน้มนการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
28. จะจัดการศึกษาให้พระสงฆ์มีความรอบรู้ด้านศาสนา ธรรมวินัย และ ความรู้อื่น ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย เพื่อเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่					
29. การศึกษาสงฆ์ จะมุ่งเน้นเรื่องการศึกษาแก่นแท้ในทาง พระพุทธานุศาสน์อย่างลึกซึ้งเพื่อเป็นที่พึ่งเป็นแหล่งสติปัญญา ด้านพระพุทธานุศาสนา					
30. จะมุ่งอนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา					
31. ให้เรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติ แก้ไขปัญหาชีวิตในประจำวันได้					
32. จะสร้างผู้รู้ทางศาสนาอย่างลึกซึ้งเพื่อประโยชน์ ในการเผยแผ่					
33. จะมุ่งให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมสั่งสอน เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ					
34. จะเน้นเรื่องพระพุทธานุศาสนาและพุทธปรัชญา เพื่อผลิต ศาสนทายาท					
35. จะให้พระพุทธานุศาสนาเป็นประโยชน์แก่กุลแก่ผู้ศึกษา และปฏิบัติ					
36. จะให้พระสงฆ์ได้เรียนรู้และปฏิบัติหลักพระธรรมวินัย เพื่อมุ่งสั่งนิพพาน					
37. จะให้พระสงฆ์รู้จักวิเคราะห์ปัญหาสังคมและสามารถ ประยุกต์คำสอนไปใช้แก้ปัญหาสังคมได้					

แนวโน้มนโยบายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
38. จะให้พระสงฆ์มีความรู้ในวิชาพระพุทธศาสนา และ วิชาการอื่น ๆ เพื่อเป็นผู้นำสังคมได้					
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					
2.2 แนวทางดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว					
39. มหาเถรสมาคม จะมีแผน นโยบายและมาตรการ ระยะยาว ในการดำเนินงานอย่างชัดเจนเกี่ยวกับ การศึกษาของคณะสงฆ์					
40. จะมีองค์กรและหน่วยงานด้านการบริหารการศึกษาของ คณะสงฆ์ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่ชัดเจน					
41. จะมีองค์กรที่รับผิดชอบและควบคุมมาตรฐานการศึกษา ของคณะสงฆ์องค์กรเดียว					
42. จะมีคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ทำหน้าที่คล้าย ทบวง เพื่อควบคุมดูแลการศึกษาของคณะสงฆ์ทั้งหมดคือ นักธรรม บาลี ปรียัติธรรมสามัญและมหาวิทยาลัยสงฆ์					
43. จะมีสำนักงานการศึกษาคณะสงฆ์เพื่อบริหารการศึกษา ให้เป็นระบบ					
44. จะให้คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์มีอิสระในการ- ดำเนินงานมากขึ้นโดยมหาเถรฯ เป็นเพียงผู้ควบคุมดูแล					
45. จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการ 4 ฝ่าย คือ พระสงฆ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาและ ผู้บริหาร เพื่อร่วมพิจารณาการศึกษาสงฆ์ว่า ควรจะเป็นอย่างไร					

แนวโน้มนโยบายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
46. จะตั้งจุดมุ่งหมายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ให้ชัดเจน และสอดคล้องกันในทุกระดับ					
47. จะให้มีการรับรองสถานภาพการเป็นนิติบุคคลของ มหาวิทยาลัยสงฆ์					
48. จะมีนโยบายที่ชัดเจนแน่นอน และชี้แจงนโยบาย ให้หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าใจ					
49. แต่ละสำนักการศึกษาคณะสงฆ์ จะมีแผนการดำเนินงาน ทั้งระยะสั้นและระยะยาว (1ปี/5ปี)					
50. จะมีระบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่จะเป็นศาสนทายาท					
51. จะมีการกำหนดกรอบการจัดการศึกษาแก่พระสงฆ์ว่า ระดับใดควรเป็นการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ระดับใดเป็นการจัดการศึกษาเพื่อสืบต่ออายุพระศาสนา					
52. จะกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษาออกไปสู่ ระดับภาค จังหวัด อำเภอ และตำบล					
53. จะให้บุคคลภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหาร เข้ามาช่วยบริหารงานการศึกษาของคณะสงฆ์					
54. จะส่งเสริมให้สถาบันทางโลกที่มีความพร้อมจัดสอน วิชาการด้านพระนทศาศาสนาโดยผู้บริหารงานคณะสงฆ์ อนุญาตให้พระสงฆ์เข้าเรียนได้					
55. จะมีโครงการแลกเปลี่ยนความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยสงฆ์ กับมหาวิทยาลัยทางโลกในด้านวิชาการ					

แนวโน้มนโยบายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
56. จะปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงของสังคม					
57. จะมีโรงเรียนฝึกหัดครูเพื่อผลิตครูให้เป็นอย่างดี ทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติของสังคม					
58. จะนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ (เช่น ใช้การศึกษาทางไกล)					
59. จะมีการระดมสรรพกำลังทางการศึกษาจากท้องถิ่น ทั้งบุคลากร และการเงิน					
60. จะจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ให้มีทั้งสถานศึกษาและวัด อยู่ในที่เดียวกันเป็นการเฉพาะ					
61. จะมีการร่วมกันจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งเข้าด้วยกัน					
อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
3. การจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ แนวโน้มนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายใน สองทศวรรษหน้า 3.1 หลักสูตร					
62. จะมีหลักสูตรศาสนศึกษาภาคบังคับ สำหรับผู้บวช เข้ามาทุกคน					
63. จะมีหลักสูตรหลายหลักสูตร ตามเป้าหมายแต่ละหลักสูตร แต่มีเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน					

แนวโน้มนการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
64. จะมีหลักสูตรสำหรับผู้บวชระยะสั้นที่เน้นเรื่องการปฏิบัติ					
หลักสูตรแผนกบาลี 65. จะเน้นการศึกษาภาษาบาลี เพราะเป็นพื้นฐานของ การศึกษาพระไตรปิฎก					
66. จะนำพระไตรปิฎกและอรรถกถามาเป็นหลักสูตร					
67. หลักสูตรแผนกธรรมและบาลี กับหลักสูตรสายสามัญและ มหาวิทยาลัยสงฆ์จะเชื่อมโยง ถ้าย้อนกันได้ไม่ต้อง มาเรียนซ้ำ ดังที่เป็นอยู่					
68. จะมีหลักสูตรบาลี ที่มีขอบข่ายหลักสูตรและวัตถุประสงค์ ที่ชัดเจน					
69. หลักสูตรบาลี จะกำหนดระยะเวลาเรียนให้ชัดเจนขึ้น					
70. หลักสูตรบาลีจะปรับให้เหมาะสมกับวัยของผู้เข้าศึกษา					
71. หลักสูตรบาลี จะเสริมวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย เข้าไป เพื่อให้พระสงฆ์มีโอกาสเลือกเรียนและสามารถ นำไปใช้ ในกิจการพระพุทธศาสนาได้					
72. จะปรับหลักสูตรบาลีและยกฐานะเปรียญธรรม 9 ประโยค ให้เทียบเท่าปริญญาเอก					
73. หลักสูตรบาลี จะเน้นการวิเคราะห์ วิจัยพระไตรปิฎก					
74. หลักสูตรบาลี จะมีตำราและหนังสือสำหรับ ค้นคว้าเพิ่มเติมที่เข้าใจง่ายขึ้น					

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
หลักสูตรแผนกธรรม					
75. จะมีหลักสูตรที่มีขอบข่ายเนื้อหาและวัตถุประสงค์ ที่ชัดเจน					
76. จะกำหนดระยะเวลาเรียนให้ชัดเจนขึ้น					
77. จะปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับวัยของผู้เข้าศึกษา					
78. จะเสริมวิชาอื่น ๆ เข้าไป เพื่อให้พระสงฆ์มีโอกาส เลือกเรียนและนำไปใช้ในกิจการพระนุทธศาสนาได้					
หลักสูตรมหาวิทยาลัยสงฆ์					
79. จะมีหลักสูตรเพื่อผลิตศาสนทายาทโดยตรง					
80. หลักสูตรของสถาบันนานาชาติศึกษาพุทธโฆส จะเป็นหลักสูตร หนึ่งที่เหมาะสำหรับ การผลิตศาสนทายาท					
81. จะกลมกลืนประสานกันระหว่างหลักสูตรทางโลกและ หลักสูตรทางธรรม					
82. จะเปิดสอนวิชาทางโลกที่ไม่ขัดต่อสมณภาวะและสามารถ นำมาปรับใช้ในกิจการพระศาสนาได้					
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					
3.2 ผู้เรียน					
83. จะเป็นพระสงฆ์ที่ตั้งใจบวชเรียน เพราะความศรัทธา					

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
84. จะเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา มาจากชนบทที่ยากจน					
85. จะมีผู้สูงอายุเข้ามาบวชมากขึ้น					
86. จะเป็นหนุ่มสาวที่มีการศึกษาทางโลกดีและ สนใจทางศาสนา					
87. จะมีกระบวนการเลือกเฟ้นผู้เข้ามาบวชอย่างจริงจัง เพราะบุคคลต้องห้ามตามพระวินัยจะมีมากขึ้น เช่น กระเทย การปลอมบวช					
88. ผู้เรียนในมหาวิทยาลัยสงฆ์ จะเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะวิทยาเขต ซึ่งรองรับคนในชนบท					
89. ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีความประพฤติกดี และความรู้ดี					
90. ผู้ที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ จะมีความรู้พื้นฐานด้านศาสนาอย่างน้อย เปรียญธรรม 3 ประโยคทุกรูป					
91. ผู้เรียนที่จบประถม 9(ม.3)แล้วมาบวช จะไม่เลือกเรียนวิชาเอกบาลี เพราะมีทางเลือกอย่างอื่น					
92. จะรับรองวิทยฐานะในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เฉพาะสาขานุทธรักษหรือหลักสูตรที่ผลิตศาสนทายาท					
93. จะมีใบรับรองคุณวุฒิแก่ผู้สำเร็จการศึกษาทุกหลักสูตรและทุกระดับ					
94. ผู้เรียนปริมาณจะลดน้อยลงทั้งพระภิกษุและสามเณร					

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
95. ผู้ที่บวชในระยะสั้น จะมากขึ้น					
96. ผู้เรียนแผนกบาลี จะมีความรู้พื้นฐานอย่างน้อยประมาณ 6					
97. การเน้นคุณภาพของผู้เรียนในระบบนักธรรมและบาลียัง เป็นสิ่งจำเป็น					
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					
3.3 ผู้สอน					
98. ผู้สอนจะมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร					
99. ผู้สอนจะผ่านการอบรมใหม่ความรู้เกี่ยวกับวิชาครูและ วิธีการสอน					
100. จะใช้ระบบที่สอนน้องแบบเดิม					
101. จะมีการหมุนเวียนครูผู้สอนในแผนกนักธรรม บาลีกับ แผนกสามัญศึกษา					
102. จะมีหลักสูตรฝึกหัดครูในสายนักธรรม บาลี ปรียัติธรรม สายสามัญ					
103. ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน					
104. ผู้สอนจะรู้ทั้งทางโลกทางธรรม สามารถปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่างที่ดีและชี้แนะผู้อื่นได้					

แนวโน้มนการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
105. ผู้สอนจะมีใช้ผู้ที่จบมาจากพระแต่จะมาจากสายอื่น ซึ่งมีความชำนาญทางวิชาการทั้งทางโลกและทางธรรม					
106. จะมีการทำทำเนียบผู้สอนในแผนกนักธรรมและบาลี					
107. จะให้ครูในสถาบันการศึกษาของรัฐและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอน					
108. ผู้สอนจะไม่ใช้ระบบการสอนแบบยึดครูเป็นศูนย์กลางดังอดีต					
109. จะพัฒนาตนเองตลอดเวลา ในเรื่องเทคนิคการผลิตสื่อ การใช้โสตทัศนอุปกรณ์ และนวัตกรรมทางการศึกษา					
110. จะมีการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่แล้วด้วยวิธีการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาภายนอก					
111. จะมีค่าตอบแทนและสวัสดิการเหมือนข้าราชการ					
อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
3.4 การจัดการเรียนการสอน					
112. จะเปิดกว้างเหมือนการศึกษาตลอดชีวิต					
113. คณะสงฆ์จะมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาแก่พระสงฆ์โดยตรง					
114. ข้าราชการจะมีส่วนเข้าไปช่วยในการจัดการศึกษา					

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
115. จะมีหน่วยงานหรือสถาบันที่รับผิดชอบการศึกษาสงฆ์ โดยตรง					
116. จะนำระบบหน่วยกิตทวิภาคมาใช้ในการจัดการเรียน การสอน ในแผนกนักธรรมและบาลี					
117. จะมีจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละ หลักสูตร อย่างชัดเจน					
118. จะมีการกำหนดช่วงเวลาเรียน และการจัดทำแผนการ เรียนการสอนอย่างชัดเจน					
119. จะจัดการศึกษาสงฆ์รวมกันในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด มีใช้วัดใดวัดมัน					
120. คณะสงฆ์จะจัดการศึกษาในเรื่องพุทธศาสตร์โดยตรง					
121. จะให้ฆราวาสเข้าไปเรียนพระนพทศศาสนาในระดับ มหาวิทยาลัยสงฆ์โดยแยกห้องเรียน ต่างหากไม่ปะปนกัน					
122. การศึกษาบาลี การท่องจำยังมีความจำเป็นอยู่					
123. จะใช้เทคนิค วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย					
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

แนวโน้มนักการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
3.5 การวัดและประเมินผล(นักธรรมและบาลี)					
124. จะมีหน่วยงานกลางสำหรับวัดและประเมินผลที่แน่นอน เข้ามาดำเนินการ					
125. จะให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละหลักสูตร					
126. จะมีการรวมกลุ่มวิชาการในระดับอำเภอ จังหวัด ภาค เพื่อดำเนินการวัดและประเมินผล					
127. จะใช้ระบบหน่วยกิตเทียบโอนสายสามัญศึกษา					
128. ผู้สอนกับผู้สอบ จะเป็นคน ๆ เดียวกัน					
129. จะใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย(อัตนัย ปรนัย ภาคปฏิบัติ)					
130. จะมีการวัดผลอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง					
131. จะให้มีการสอบได้เมื่อสิ้นภาคการศึกษาของแต่ละภาค					
132. จะเปลี่ยนระบบการให้คะแนนเป็นระบบคะแนนสะสม ทุกวิชา					
133. จะให้มีการเก็บวิชาที่สอบได้ไว้ และสอบใหม่ เฉพาะวิชาที่ตก					
134. จะมีข้อสอบมาตรฐานกลาง					
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

แนวโน้มนการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
4. การบริหารงานการศึกษา แนวโน้มนการบริหารงานการศึกษาภายใน สองทศวรรษหน้า 4.1 อาคารสถานที่					
135. จะจัดระบบอาคารสถานที่แบบครบวงจร (มีวัดและมหาวิทยาลัยในสถานที่เดียวกัน) สำหรับผู้เรียนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก					
136. จะจัดระบบสถานศึกษาของพระสงฆ์ให้มั่งคั่งสถานศึกษาและวัด อยู่ในที่เดียวกันเป็นการเฉพาะสำหรับการผลิตศาสนทายาท					
137. จะจัดห้องพักให้พระนักเรียนนักศึกษาทุกระดับ					
138. จะจัดระบบการบริหารอาคารสถานที่ให้มีประสิทธิภาพและใช้ประโยชน์คุ้มค่า					
139. จะใช้อาคารสถานที่ร่วมกันในการศึกษาทุกระดับ					
140. จะจัดตั้งสำนักงานการศึกษานักธรรมและบาลีเป็นการเฉพาะ					
141. จะมีการจัดสร้างอาคารเรียนที่มีมาตรฐานในระดับปริยัติธรรมสายสามัญ					
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

แนวโน้มนโยบายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
4.2 บุคลากร					
142. จะมีการพัฒนาบุคลากรในทุก ๆ ด้าน					
143. จะให้ฆราวาสเข้ามาช่วยงานด้านการบริหารมากขึ้น					
144. จะเพิ่มค่าตอบแทนและสวัสดิการแก่บุคลากร					
145. จะสรรหาบุคลากรที่มีคุณภาพเหมาะสมกับหน้าที่					
146. จะมีสถาบันพัฒนาบุคลากร					
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					
4.3 งบประมาณ					
147. รัฐจะจัดสรรงบประมาณให้อย่างเพียงพอในทุกระดับ					
148. จะรวมสำนักเรียนแผนกนันทกรรมและบาลี เพื่อให้การนำ การนึ่งงบประมาณไปใช้อย่างคุ้มค่า					
149. จะเน้นการลงทุนเพื่อผลิตศาสนทายาท					
150. จะมีการจัดตั้งกองทุนพระศาสนาอย่างกว้างขวาง เพื่อเป็นทุนช่วยบริหารการศึกษา					
151. รัฐ วัด และประชาชนจะช่วยด้านการลงทุน					
152. รัฐจะจัดสรรงบประมาณให้ทัดเทียมกับการศึกษาทางโลก					

แนวโน้มนการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
153. จะจัดสรรงบประมาณให้การศึกษาแผนกเดิมเพิ่มขึ้น					
154. จะเพิ่มงบประมาณด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ วัสดุทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ					
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

แบบสอบถามรอบที่ 3

เรื่อง

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายในสองทศวรรษหน้า

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ในความอนุเคราะห์ของพระคุณท่าน/ท่านที่ได้แสดงความเห็น คัดค้านแนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายในสองทศวรรษหน้า ในการสัมภาษณ์รอบที่ 1 และตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งเป็นรอบสุดท้ายของการวิจัย จุดมุ่งหมายของแบบสอบถามรอบนี้ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทบทวนคำตอบของท่าน โดยพระคุณท่าน/ท่าน สามารถเปลี่ยนคำตอบใหม่หรือจะยืนยันคำตอบเดิมพร้อมทั้งแสดงผลประกอบในกรณีที่คำตอบของพระคุณท่านอยู่นอกขอบเขตของคำพิสัยระหว่างควอไทล์

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน ในการตอบแบบสอบถามรอบสุดท้ายนี้ และขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กราบนมัสการมาด้วยความเคารพอย่างสูง
(ขอแสดงความนับถืออย่างสูง)

(นางวิมลนา มีชูเสง)

ผู้วิจัย

แบบสอบถามรอบที่ 3

เรื่อง

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายในสองทศวรรษหน้า

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ในความอนุเคราะห์ของพระคุณท่าน/ท่านที่ได้แสดงความเห็น คาดการณ์แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายในสองทศวรรษหน้า ในการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งเป็นรอบสุดท้ายของการวิจัย จุดมุ่งหมายของแบบสอบถามรอบนี้ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทบทวนคำตอบของท่าน โดยพระคุณท่าน/ท่าน สามารถเปลี่ยนคำตอบใหม่หรือจะยืนยันคำตอบเดิมพร้อมทั้งแสดงเหตุผลประกอบในกรณีที่คำตอบของพระคุณท่านอยู่นอกขอบเขตของคำนิสัยระหว่างควอไทล์

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน ในการตอบแบบสอบถามรอบสุดท้ายนี้ และขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กราบหมั้นการมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(ขอแสดงความนับถืออย่างสูง)

(นางวัฒนา มีชูเสง)

ผู้วิจัย

คำชี้แจงแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลรอบที่ 3

เรื่อง

"แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายในสองทศวรรษหน้า"

ผู้วิจัยได้แสดงความสอดคล้องของแต่ละข้อความจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยระบุค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ พร้อมทั้งระบุคะแนนการตอบของท่านในรอบที่ 2 ด้วย

ค่ามัธยฐานจะแสดงด้วยเครื่องหมาย *
 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จะแสดงด้วยเครื่องหมาย |—|
 คะแนนของท่านจะแสดงด้วยเครื่องหมาย ▲ สีแดง

ระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเป็นไปได้ มากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเป็นไปได้ มาก
- 3 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเป็นไปได้ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเป็นไปได้ น้อย
- 1 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเป็นไปได้ น้อยที่สุด

ขอความกรุณาโปรดพิจารณาบททวนว่าข้อความใด มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นจริงในระดับไหนภายในสองทศวรรษหน้า

1. เขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องคะแนนที่เลือกใหม่ หากต้องการให้คำตอบใหม่ หรือ ต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบ
2. เขียนเหตุผลหากต้องการยืนยันคำตอบเดิม เฉพาะกรณีที่คำตอบของท่านอยู่นอกขอบเขตของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (|—|)

หมายเหตุ แบบสอบถามรอบสุดท้ายนี้ประกอบด้วยแนวโน้มที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปเท่านั้น

แนวโน้มนโยบายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
1. แนวคิดทางการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับแนวโน้มนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ในสองทศวรรษหน้า						
1. การศึกษาของคณะสงฆ์จะยังเป็นช่องทางสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ในสังคมไทย		*				
2. การจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์จะเป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์		*				
3. คณะสงฆ์จะมีข้อจำกัดในการจัดการศึกษา ระหว่างการศึกษาสงเคราะห์ กับการศึกษาเพื่อพระศาสนา		*				
4. การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จะขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาของรัฐและสภาพเศรษฐกิจของประชาชน		*				
5. การศึกษาลำดับพระสงฆ์จะประสานและสนองความต้องการ ของบุคคล พระศาสนาและสังคม		*				
6. การศึกษาลำดับพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จะให้คณะสงฆ์ทำกันเองฝ่ายเดียวไม่ได้ รัฐต้องเข้ามา มีส่วนรับผิดชอบ		*				
7. การจัดการศึกษาลำดับพระสงฆ์ จะยังคงมุ่งเน้น การพัฒนาคุณภาพของพระสงฆ์เป็นหลัก		*				
8. การจัดการศึกษา จะจัดให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่มและ เปิดกว้างให้ศึกษาตามความสนใจ		*				
* มัชฌิมของข้อมูล	----- ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์					▲ คำตอบของท่านในรอบที่ 2

แนวโน้มนโยบายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
9. การจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์จะนำพุทธธรรม(คำสอนของพระพุทธเจ้า)มาเป็นพื้นฐาน	┌───┐	* ┌───┐				
10. การจัดการศึกษาจะให้การศึกษาทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติควบคู่กันไป	┌───┐	* ┌───┐	┌───┐			
11. จะจัดการศึกษาให้พระสงฆ์ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเป็นผู้นำของสังคมได้	┌───┐	* ┌───┐	┌───┐			
12. จะจัดให้เรียนวิชาพื้นฐานของชีวิตเหมือนนักศึกษาทั่วไปแต่นำวิชาทางศาสนาสอดแทรกเข้าไป		* ┌───┐	┌───┐	┌───┐		
13. การศึกษาสำหรับพระสงฆ์ทุกประเภทต้องแทรกวิถีชีวิตประจำวัน(ของสังคมปัจจุบัน) เข้าไปด้วยเพื่อปรับตนเองให้เข้ากับสังคมได้		* ┌───┐	┌───┐			
14. การจัดการศึกษาจะยึดหลักไตรสิกขา(ศีล สมาธิ ปัญญา)	┌───┐	┌───┐	┌───┐			
15. การศึกษาของพระสงฆ์จะมีแนวโน้มไปในทางโลกมากขึ้น	┌───┐	┌───┐	┌───┐			
16. การศึกษาพระปริยัติธรรมหลายสำนัจะก้าวหน้า	┌───┐	┌───┐	┌───┐			
2. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา 2.1 แนวโน้มจุดมุ่งหมายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายในสองทศวรรษหน้า						
17. จะตั้งจุดมุ่งหมายของการศึกษาแต่ละส่วน ๆ (นักธรรมบาลี ปริยัติธรรมหลายสำนั และมหาวิทยาลัยสงฆ์)อย่างชัดเจน แต่มีแกนประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน	┌───┐	* ┌───┐	┌───┐			
* มัชฌิมฐานของกลุ่ม	┌───┐					
ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์						
▲ คำตอบของท่านในรอบที่ 2						

แนวโน้มนโยบายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
18. มุ่งพัฒนาคุณภาพของบุคลากร (ถ้าอยู่ในศาสนาจะเป็นพระที่ตีพิมพ์บทความมีความรู้ที่ประพฤติกดี ถ้าออกไปก็จะเป็นประชากรที่มีความรู้ มีคุณธรรม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม)		*				
19. การศึกษาสงฆ์จะสนองความต้องการ 3 ส่วน คือ สอนความต้องการของพระศาสนา สังคม และบุคคล		*				
20. การศึกษาสงฆ์จะสนองจุดประสงค์ของผู้เรียน พัฒนาให้เจริญก้าวหน้า เป็นบุคคลที่พัฒนาแล้ว		*				
21. จะจัดการศึกษาให้พระสงฆ์มีความรอบรู้ด้านศาสนา ชรามวินัย และ ความรู้อื่น ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย เพื่อเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่		*				
22. การศึกษาสงฆ์ จะมุ่งเน้นเรื่องการศึกษาแก่นแท้ในทางพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง เพื่อเป็นที่พึ่งเป็นแหล่งสติปัญญา ด้านพระพุทธศาสนา		*				
23. จะมุ่งอนาคตของผู้ดีโอกาสทางการศึกษา		*				
24. ให้เรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติ แก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันได้		*				
25. จะสร้างผู้รู้ทางศาสนาอย่างลึกซึ้งเพื่อประโยชน์ในการเผยแผ่		*				
26. จะมุ่งให้ความรู้ ความสามารถในการอบรมสั่งสอน เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ		*				
* มัชฌิมฐานของกลุ่ม ----- ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ ▲ คำตอบของท่านในรอบที่ 2						

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้					เหตุผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
	5	4	3	2	1	
27. จะเน้นเรื่องพระพุทธศาสนาและพุทธปรัชญา เพื่อผลิต คาสลนทายาท		*				
28. จะให้พระพุทธศาสนาเป็นประโยชน์แก่กุลแก่ผู้ศึกษา และปฏิบัติ		*				
29. จะให้พระสงฆ์รู้จักวิเคราะห์ปัญหาสังคมและสามารถ ประยุกต์คำสอนไปใช้แก้ปัญหาสังคมได้		*				
30. จะให้พระสงฆ์มีความรู้ในวิชาพระพุทธศาสนา และ วิชาการอื่น ๆ เพื่อเป็นผู้นำสังคมได้		*				
2.2 แนวทางดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว						
31. จะมีองค์กรและหน่วยงานด้านการบริหารการศึกษาของ คณะสงฆ์ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่ชัดเจน		*				
32. จะมีองค์กรที่รับผิดชอบและควบคุมมาตรฐานการศึกษา ของคณะสงฆ์องค์กรเดียว		*				
33. จะมีคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ทำหน้าที่คล้าย ทบวง เพื่อควบคุมดูแลการศึกษาของคณะสงฆ์ทั้งหมดคือ นักธรรม บาลี ปรัชญิตธรรมสาส์นสามัญและมหาวิทยาลัยสงฆ์		*				
34. จะให้คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์มีอิสระในการ- ดำเนินงานมากขึ้นโดยมหาเถรฯ เป็นเพียงผู้ควบคุมดูแล		*				
* มีขยฐานของกลุ่ม ———— ขอบเขตนิลยระหว่างควอไทล์ ▲ คำตอบของท่านในรอบที่ 2						

แนวโน้มนโยบายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
35. จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการ 4 ฝ่าย คือ พระสงฆ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาและ ผู้บริหาร เพื่อร่วมพิจารณาการศึกษาสงฆ์ว่า ควรจะเป็นอย่างไร		*	—			
36. จะตั้งจุดมุ่งหมายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ให้ชัดเจน และสอดคล้องกันในทุกระดับ		*	—			
37. จะให้มีการรับรองสถานภาพการเป็นนิติบุคคลของ มหาวิทยาลัยสงฆ์	—	*	—			
38. จะมีนโยบายที่ชัดเจนแน่นอน และชี้แจงนโยบาย ให้หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าใจ	—	*	—			
39. แต่ละสำนักการศึกษาคณะสงฆ์ จะมีแผนการดำเนินงาน ทั้งระยะสั้นและระยะยาว (1ปี/5ปี)		*	—			
40. จะมีระบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้จะเป็นศาสนทายาท		—	—			
41. จะมีการกำหนดกรอบการจัดการศึกษาแก่พระสงฆ์ว่า ระดับใดควรเป็นการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ระดับใดเป็นการจัดการศึกษาเพื่อสืบต่ออายุพระศาสนา		*	—			
42. จะกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษาออกไปสู่ ระดับภาค จังหวัด อำเภอ และตำบล		*	—			
43. จะมีโครงการแลกเปลี่ยนความริ่ระหว่างมหาวิทยาลัยสงฆ์ กับมหาวิทยาลัยทางโลกในด้านวิชาการ	—	*	—			
* มีพื้นฐานของกลุ่ม ขอบเขตมีระยะห่างควอไทล์ ▲ คำตอบของท่านในรอบที่ 2						

* แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
44. จะปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม		*				
45. จะมีโรงเรียนฝึกหัดครูเพื่อผลิตครูให้เป็นตัวอย่างทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติของสังคม		*				
46. จะนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ (เช่น ใช้การศึกษาทางไกล)		*				
3. การจักระบบการศึกษา แนวโน้มการจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ภายใน สองทศวรรษหน้า 3.1 หลักสูตร						
47. จะมีหลักสูตรค่านิยมศึกษาระดับมัธยม สำหรับผู้ที่บวช เข้ามาทุกคน		*				
48. จะมีหลักสูตรหลายหลักสูตร ตามเป้าหมายแต่ละหลักสูตร แต่มีเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน		*				
49. จะมีหลักสูตรสำหรับผู้บวชระยะสั้นที่เน้นเรื่องการปฏิบัติ		*				
หลักสูตรแผนกบาลี						
50. จะเน้นการศึกษาภาษาบาลี เพราะเป็นพื้นฐานของ การศึกษาพระไตรปิฎก		*				
51. จะนำพระไตรปิฎกและอรรถกถามาเป็นหลักสูตร		*				
* มีฐานของกลุ่ม ขอบเขตนิสัยระหว่างควอไทล์ ▲ คำตอบของท่านในรอบที่ 2						

แนวโน้มนโยบายการศึกษาสำหรับพระองค์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
52. หลักสูตรแผนกธรรมและบาลี กับหลักสูตรสายสามัญและมหาวิทยาลัยสงฆ์จะเชื่อมโยง ถ้าย้อนกันได้ไม่ต้องมาเรียนซ้ำ ดังที่เป็นอยู่		*				
53. หลักสูตรบาลี จะมีตำราและหนังสือสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติมที่เข้าใจง่ายขึ้น		*				
หลักสูตรแผนกธรรม						
54. จะมีหลักสูตรที่มีขอบข่ายเนื้อหาและวัตถุประสงค์ ที่ชัดเจน		*				
55. จะกำหนดระยะเวลาเรียนให้ชัดเจนขึ้น		*				
56. จะเสริมวิชาอื่น ๆ เข้าไป เพื่อให้พระสงฆ์มีโอกาสเลือกเรียนและนำไปใช้ในกิจการพระศาสนาได้		*				
หลักสูตรมหาวิทยาลัยสงฆ์						
57. จะมีหลักสูตรเพื่อผลิตศาสนทายาทโดยตรง		*				
58. หลักสูตรของสถาบันบวรศึกษานพธิส จะ เป็นหลักสูตรหนึ่งที่เหมาะสำหรับการผลิตศาสนทายาท		*				
59. จะกลมกลืนประสานกันระหว่างหลักสูตรทางโลกและหลักสูตรทางธรรม		*				
60. จะเปิดสอนวิชาทางโลกที่ไม่ขัดต่อลัทธิและสามารถนำมาปรับใช้ในกิจการพระศาสนาได้		*				
* มัชฌิมของข้อมูล ขอบเขตนิสัยระหว่างควอไทล์ ▲ คำตอบของท่านในรอบที่ 2						

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
3.2 ผู้เรียน						
61. จะเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา มาจากชนบทที่ยากจน		—				
62. ผู้เรียนในมหาวิทยาลัยสงฆ์ จะเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะ วิทยาเขต ซึ่งรองรับคนในชนบท		—				
63. ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี และความรู้ดี		—				
64. ผู้เรียนที่จบประถม 9(ม.3)แล้วมาบวช จะไม่เลือกเรียน วิชาเอกบาลี เพราะมีทางเลือกอย่างอื่น		—				
65. จะรับรองวิทยฐานะในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เฉพาะสาขาพุทธปรัชญาหรือหลักสูตรที่ผลิตค่านายาท		—				
66. จะมีใบรับรองคุณวุฒิแก่ผู้สำเร็จการศึกษาทุกหลักสูตรและ ทุกระดับ		—				
67. ผู้บวชในระยะสั้น จะมากขึ้น		—				
68. ผู้เรียนแผนกบาลี จะมีความรู้พื้นฐานอย่างน้อยประถม 6		—				
69. การเห็นคนภาพของผู้เรียนในระบบนักรธรรมและบาลียัง เป็นสิ่งจำเป็น		—				
3.3 ผู้สอน						
70. ผู้สอนจะมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร		—				
* มัธยมศึกษาของกลุ่ม		—				
ขอบเขตผลึกระหว่างควอไทล์ ▲ คำตอบของท่านในรอบที่ 2						

แนวโน้มนโยบายการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
71. ผู้สอนจะผ่านการอบรมให้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการและ วิธีการสอน		*				
72. จะใช้ระบบพี่สอนน้องแบบเดิม						
73. จะมีหลักสูตรฝึกหัดครูในสาขานักธรรม บาลี ปรีชาติธรรม สาขาสามัญ		*				
74. ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน						
75. ผู้สอนจะรู้ทั้งทางโลกทางธรรม สามารถปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่างที่ดีและชี้แนะผู้อื่นได้		*				
76. ผู้สอนจะมีใช้ที่จบมาจากพระแต่จะมาจากสายอื่น ซึ่งมีความ ชำนาญทางวิชาการทั้งทางโลกและทางธรรม		*				
77. จะมีการทำทำเนียบผู้สอนในแผนกนักธรรมและบาลี						
78. จะให้ครูในสถาบันการศึกษาของรัฐและภูมิปัญญาท้องถิ่น มาช่วยสอน		*				
79. ผู้สอนจะไม่ใช้ระบบการสอนแบบยึดครูเป็นศูนย์กลาง ดังอดีต		*				
80. จะพัฒนาตนเองตลอดเวลา ในเรื่องเทคนิค การผลิตสื่อ การใช้สื่อที่ทันสมัย และนวัตกรรม ทางการศึกษา		*				

* มีข้อยกเว้นของกลุ่ม

|---| ขอบเขตพื้นที่ระหว่างควอไทล์ ▲ คำตอบของท่านในรอบที่ 2

แนวโน้มการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
81. จะมีการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่แล้วด้วยวิธีการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาภายนอก		*				
3.4 การจัดการเรียนการสอน		*				
82. จะเปิดกว้างเหมือนการศึกษาตลอดชีวิต		—				
83. คณะสงฆ์จะมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาแก่พระสงฆ์โดยตรง		*				
84. ชาวอาสาจะมีส่วนเข้าไปช่วยในการจัดการศึกษา		*				
85. จะมีหน่วยงานหรือสถาบันที่รับผิดชอบการศึกษาสงฆ์โดยตรง		*				
86. จะมีจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละหลักสูตร อย่างชัดเจน		*				
87. จะมีการกำหนดช่วงเวลาเรียน และการจัดทำแผนการเรียนการสอนอย่างชัดเจน		*				
88. จะจัดการศึกษาสงฆ์ร่วมกันในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด มีใช้วัดไครวัดมัน		*				
89. คณะสงฆ์จะจัดการศึกษาในเรื่องพุทธศาสตร์โดยตรง		*				
90. การศึกษาขาลี การท่องจำยังมีความจำเป็นอยู่		*				
* มีข้อยกเว้นของกลุ่ม ———— ขอบเขตนิลัษระหว่างควอไทล์ ▲ คำตอบของท่านในรอบที่ 2						

แนวโน้มนการศึกษาสำหรับพระองค์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
91. จะใช้เทคนิค วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย		—*	—			
3.5 การวัดและประเมินผล(นักเรียนและบาลี)						
92. จะมีหน่วยงานกลางสำหรับวัดและประเมินผลที่แน่นอน เข้ามาดำเนินการ		—*	—			
93. จะให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละหลักสูตร		—*	—			
4. การบริหารงานการศึกษา						
แนวโน้มนการบริหารงานการศึกษาภายใน สองทศวรรษหน้า						
4.1 อาคารสถานที่						
94. จะจัดระบบสถานศึกษาของพระองค์ให้มีทั้งสถานศึกษา และวัด อยู่ในที่เดียวกันเป็นการเฉพาะสำหรับการผลิต ศาสนทายาท		—*	—			
95. จะจัดระบบการบริหารอาคารสถานที่ให้มีประสิทธิภาพ และใช้ประโยชน์คุ้มค่า		—*	—			
4.2 บุคลากร						
96. จะมีการพัฒนาบุคลากรในทุก ๆ ด้าน		—*	—	—		
97. จะให้ฆราวาสเข้ามาช่วยงานด้านการบริหารมากขึ้น		—*	—			
98. จะเพิ่มค่าตอบแทนและสวัสดิการแก่บุคลากร		—*	—			
* มัชยฐานของกลุ่ม ———— ขอบเขตนิสัยระหว่างควอไทล์ ▲ คำตอบของท่านในรอบที่ 2						

แนวโน้มนการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ภายในสองทศวรรษหน้า	ระดับความเป็นไปได้					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
99. จะสรรหาบุคลากรที่มีคุณภาพเหมาะสมกับหน้าที่		—*	—			
100. จะมีสถาบันพัฒนาบุคลากร		—*	—			
4.3 งบประมาณ						
101. จะมีการจัดตั้งกองทุนพระศาสนาอย่างกว้างขวาง เพื่อเป็นทุนช่วยบริหารการศึกษา			*			
102. รัฐ วัด และประชาชนจะช่วยด้านการลงทุน		—*	—			
103. จะจัดสรรงบประมาณให้การศึกษาแผนกเดิมเพิ่มขึ้น		—*	—			
* มัชฌิมานของกลุ่ม ———— ขอบเขตนิสัยระหว่างควอไทล์ ▲ คำตอบของท่านในรอบที่ 2						

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก ข

เหตุผลของการแสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

เหตุผลของการแสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยขอเสนอเฉพาะเหตุผลที่มีต่อข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน โดยจะเสนอทั้งเหตุผลที่ผู้เชี่ยวชาคาดว่าจะเป็นไปได้สูงหรือสูงมาก และข้อความที่ผู้เชี่ยวชาคาดว่าจะเป็นไปได้น้อยหรือน้อยที่สุด

ตารางที่ 1 ความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	ข้อความ	เหตุผลของการแสดงความเห็น	
		คาดว่าจะมีความเป็นไปได้สูงหรือสูงมาก	คาดว่าจะมีความเป็นไปได้น้อยหรือน้อยมาก
42	1. <u>ความไม่สอดคล้องกันเกี่ยวกับแนวทางดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว</u> จะกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษาออกไปสู่ ระดับภาค จังหวัด อำเภอและตำบล	- จะได้ช่วยระดมทรัพยากรได้อย่างเต็มที่ - จะช่วยให้เกิดการประยุกต์และบูรณาการทางการศึกษา - ถ้าโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญเป็นไปได้	- น่าจะยังไม่เกิด - เป็นนโยบายของรัฐ - เคยประชุมระดับภาคแล้ว ไม่อนุญาต - ขัดกับข้อเท็จจริงที่รับรู้มา ในฐานะคนวงในการศึกษาของสงฆ์

ข้อที่	ข้อความ	เหตุผลของการแสดงความเห็น	
		คาดว่าจะมีความเป็นไปได้สูงหรือสูงมาก	คาดว่าจะมีความเป็นไปได้น้อยหรือน้อยมาก
46	จะนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ 2. <u>ความไม่สอดคล้องกันเกี่ยวกับ</u> <u>การจัดระบบการศึกษา</u> ด้านหลักสูตร	แต่ถ้าเป็นระบบการศึกษาบาลีและธรรมคัมภีร์จะยังยากเพราะผู้ใหญ่ของสงฆ์จะยึดความเห็นของตนเป็นหลัก	- ขัดต่อเงื่อนไข เช่น การมีผู้นำใหม่ที่พลิกสภาพการณ์อย่างคาดไม่ถึงตั้งแต่ถ้าสภาพต่าง ๆ ดำเนินไปเรื่อย ๆ อย่างที่เป็นอยู่ ก็ยังไม่เห็นทางว่าจะเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น - หลักสูตรและระบบการศึกษาไม่เอื้ออำนวย - ขัดกับข้อเท็จจริงที่รับรู้มาในฐานะคนวงในการศึกษาของสงฆ์

ข้อที่	ข้อความ	เหตุผลของการแสดงความเห็น	
		คาดว่าจะมีความเป็นไปได้สูงหรือสูงมาก	คาดว่าจะมีความเป็นไปได้น้อยหรือน้อยมาก
47	จะมีหลักสูตรศาสนศึกษาภาคบังคับสำหรับผู้บวชเข้ามาทุกคน	-บวชแล้วควรจะเรียนรู้พื้นฐานทางศาสนา แม้ว่า จะบวชระยะสั้นก็ตาม	- เป็นประเพณีบวชเรียนมากกว่าภาคบังคับ - เพราะผู้บวชมีอายุต่าง ๆ กันมากแม้เพียงในวัดเดียว ซึ่งเป็นการปกครองส่วนย่อยที่สุดของคณะสงฆ์ ก็ไม่อาจบังคับใครให้ศึกษาได้ ถ้าเขาไม่สมัครใจ บางคนบวชเข้ามาเพื่อทำสมาธิวิปัสสนา เพื่อหาความสงบ เขาไม่เรียนก็บังคับไม่ได้ จะไล่ไปอยู่วัดอื่นหรือสึกก็เป็นการรุนแรงเกินไป ซึ่งทางวัดไม่นิยมทำ ต่างจังหวัดหาพระยากอยู่แล้วบวชอยู่เป็นเพื่อนกันและช่วยทำพิธีให้ชาวบ้านก็เป็นบุญนักหนาแล้ว ครูจะสอนก็ขาดแคลน จะมีหลักสูตรภาคบังคับได้อย่างไร

ข้อที่	ข้อความ	เหตุผลของการแสดงความเห็น	
		คาดว่าจะมีความเป็นไปได้สูงหรือสูงมาก	คาดว่าจะมีความเป็นไปได้น้อยหรือน้อยมาก
88	3. <u>ความไม่สอดคล้องกันเกี่ยวกับการจัดระบบการศึกษา</u> ด้านการจัดการเรียนการสอน จะจัดการศึกษาสงฆ์รวมกันในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด มิใช่แต่ละวัดต่างจัดกันเอง	- เป็นนโยบายของรัฐ - เป็นไปตามแผนงานของกรมการศาสนาที่กำหนดไว้	- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติม 2535 ไม่ชัดเจนในเรื่องนี้ - ขัดกับข้อเท็จจริงที่รับรู้มาในฐานะคนวงในการศึกษาของสงฆ์
100	4. <u>ความไม่สอดคล้องกันเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาสงฆ์</u> ด้านบุคลากร จะมีสถาบันพัฒนาบุคลากร	- เป็นนโยบายของรัฐ - เนื่องจากการจัดการศึกษาสงฆ์จะจัดเป็นระบบมากขึ้น	- ขัดกับข้อเท็จจริงที่รับรู้มาในฐานะคนวงในการศึกษาของสงฆ์ - ไม่มีผู้จัด - ขึ้นต่อเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แต่ถ้าสภาพ

ข้อที่	ข้อความ	เหตุผลของการแสดงความเห็น	
		คาดว่าจะมีความเป็นไปได้สูงหรือสูงมาก	คาดว่าจะมีความเป็นไปได้น้อยหรือน้อยมาก
			ต่าง ๆ ดำเนินไปเรื่อย ๆ อย่างที่เป็นอยู่ ก็ยังไม่เห็นทางที่จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้

ประวัติผู้วิจัย

นางวัฒนา มีชูเสง เกิดเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2494 ที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำเร็จการศึกษา การศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อปีการศึกษา 2517 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียน นครหลวง"อุดมรัษฎ์วิทยา" อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา